

KOMITÉT PRO UDRŽOVÁNÍ PAMÁTEK Z VÁLKY ROKU 1866
Hradec Králové 500 01, Eliščíno nábřeží 465

VÝROČNÍ ZPRÁVA

KOMITÉTU
PRO UDRŽOVÁNÍ PAMÁTEK
Z VÁLKY ROKU 1866

ZA ROK 2006

PŘEDLOŽENO VALNÉ HROMADĚ
DNE 14. 4. 2007
V HRADCI KRÁLOVÉ

Komitét pro udržování památek z války roku 1866 je občanským sdružením podle zákona 83/1990 Sb. o sdružování občanů. Byl zřízen v roce 1990 jako nástupce zaniklého Spolku pro udržování válečných památek na bojišti Královéhradeckém v Hradci Králové a dalších zaniklých spolků obdobného zaměření, které ukončily svoji činnost po roce 1918, 1951, resp. 1959. Sídlem Komitétu 1866 je budova Muzea východních Čech v Hradci Králové, Eliščíno nábreží 465, 500 01 Hradec Králové.

ÚVODNÍ SLOVO PŘEDSEDY KOMITÉTU 1866

Vážení členové Komitétu 1866,

na dnešní Valné hromadě hodnotíme rok 2006, tedy rok 140. výročí prusko-rakouské války r. 1866. Těto nejvýznačnější události našeho obnoveného spolku jsme podřídili činnost v předcházejícím roce 2006 a získané zkušenosti ovlivní také naši budoucí činnost.

Bez nadsázky lze konstatovat, že celkový průběh akcí spojených s tímto výročím naplnil řadu našich představ a plánů. Prakticky došlo ke splnění všech hlavních bodů naší dlouhodobé koncepce činnosti spolku a cennější je, že se jedná o plnění bodů systémového charakteru. Organizátory akcí už nebyli pouze nadšenci v řadách Komitétu 1866 nebo klubů vojenské historie, ale představitelé obcí, měst i samotného Královéhradeckého kraje. Odborné útvary státní správy zorganizovaly konferenci k rozvoji turistického ruchu na bojištích z roku 1866, Muzeum VČ projednalo plány pietních akcí se zástupci obcí, kde probíhala důležitější bojová střetnutí, celostátní i regionální tisk průběžně informoval veřejnost o plánovaných akcích a následně nestranně popisoval jejich průběh. S uspokojením konstatujeme, že během všech akcí nebyla zásadním způsobem poškozena jejich pietnost a že u spolků vojenské historie nebyl konstatován operetní styl, ke kterému laická veřejnost někdy uniformované účastníky přiřazuje.

Samotná činnost našeho občanského sdružení, vztahující se k jubilejnímu výročí, vystupuje z jednotlivých zpráv techniků bojišť a z ekonomického rozboru hodnoceného roku. Zaměřím se proto pouze na naše nejdůležitější výsledky. Za impozantní lze označit množství opravených pomníků pod vedením místopředsedy Ing. Teichmana. Například v Novém Bydžově byl v letech 2005-6 opraven vojenský hřbitov včetně zdevastovaného oplocení v celkové hodnotě oprav 852 tis. Kč. V rámci vzpomínkových akcí na královéhradeckém bojišti byla otevřena nová naučná stezka propojující severní část bojiště s pevností Josefov a také nová naučná stezka "Bitva u Hradce Králové 3. 7. 1866 - jižní křídlo". Byly vydány mnohé publikace a propagační materiály.

Proti vzpomínkám pamětníků pečujících o pomníky před rokem 1989 bylo v rámci pietních akcí otevřeně hovořeno o celkovém významu válečných událostí v roce 1866 pro Čechy, Evropu i z celosvětového hlediska. Královéhradecké bojiště je dnes historiky označováno jako počáteční krok lidské společnosti k první a druhé světové válce. Toto konstatování otevírá naše areály bojišť z roku 1866 turistům z celého světa. K tomu ale nejsme zcela připraveni. Zásadní obrat oče-

káváme od rekonstrukce Válečného muzea a jeho přístavby na Chlumu, kde do 31. 12. 2006 byla zatím vybudována alespoň kanalizace. V roce 2007 má být dokončena projektová dokumentace zásadní přestavby. Podle dosavadních zpráv je upřednostňována funkčnost objektu před architektonickým ztvárněním. Věříme však, že nová budova muzea příznivě osloví návštěvníky za dvacet nebo třicet let.

Další činnost našeho sdružení budeme plánovat na období do příštího kulatého, tedy 150. výročí válečných událostí roku 1866. Na všech bojištích budou vybudovány naučné cyklostezky, k dispozici budou mít turisté barevné atraktivní průvodce s GPS souřadnicemi všech pomníků, stav veškerých pomníků bude stabilizován a budou zde nové pomníky v místech, která si to zaslouhují. Expozice muzea zábavnou formou upoutají pozornost běžného návštěvníka a zájemcům o hlubší informace nabídne digitalizovaný archiv dokumentů včetně animačního zpracování průběhu bojů. Dětská část návštěvníků bude znát nezkreslené historické události na jednotlivých bojištích ze školy z hodin dějepisu a dospělí se budou pohybovat v místech, která budou mít v povědomí jako nedílnou součást české i světové historie. K obcerstvení si návštěvníci vyberou některou z dobově upravených restaurací v areálu bojiště a zde budou moci rozesílat svým příbuzným a známým atraktivní klasické i elektronické pohlednice s doporučením tato místa navštívit.

Výše uvedený stav prusko-rakouských bojišť za 10 let vypadá až pohádkově, ale ohlédneme-li se zpět, vidíme, že v minulosti tolikrát znevažovaný odkaz zde padlých vojáků nachází postupně své odpovídající místo v dějinách i v kulturním životě dnešního člověka, hledajícího v globálně otevřeném světě svoji osobní minulost.

Na závěr plním milou povinnost poděkování jménem předsednictva Komitétu 1866 Vám všem, včetně Vašich rodinných příslušníků, za odvedenou práci, v níž navazujete na dílo našich předků a za to, že odkaz padlých bojovníků z prusko-rakouských bojišť předáte jako plápolající pochoděň našim následovníkům.

Děkuji Vám

Ing. Josef Komárek
předseda

HISTORIE KOMITÉTU 1866

Komitét 1866 byl založen setníkem zemské obrany ve výslužbě Janem Nepomukem Steinským. Když se 16. listopadu 1888 účastnil honu v lese Svíb nedaleko obce Chlum u Hradce Králové, přiměl jej pohled na desítky hromadných hrobů označených jen provizorními rozpadajícími se dřevěnými kříži zabývat se myšlenkou založení spolku, který bude pečovat o existující hroby a zakládat nové pomníky na místech posledního odpočinku rakouských, pruských a saských vojáků.

Ustavující schůze Komitétu proběhla 2. prosince 1888. Předsedou Komitétu pro udržování pomníků na bojišti Králové-hradeckém (Das Lokalkomitée zur Errichtung und Erhaltung der Krieger-Denkmale auf dem Schlachtfelde bei Königgrätz im Jahre 1866) se stal Jan Steinský, jednatelem Antonín Tvrzský, řídící učitel v Cerekvici, a technickým referentem ředitel Odborné školy sochařské a kamenické v Hořicích Vilém Dokoupil. Po Cerekvici nad Bystřicí a Hořicích se v roce 1891 stal sídlem Komitétu definitivně Hradec Králové.

Během dvou let (1889-1891) bylo opraveno všech 227 evidovaných památek, vznikaly památky nové. V roce 1898 bylo v evidenci 319 pomníků, o rok později již 342 a za další dva roky rovných 400!

Obdobné spolky vznikaly i na dalších bojištích. V roce 1890 to bylo ve Dvoře Králové n/L, dále v Jičíně, Mnichově Hradišti a Podolí, Starém Rokytínku, Liberci, Novém Bydžově a České Skalici. O jejich zakládání se velkou měrou zasloužil majitel náchodského zámku a velkostatku princ Vilém ze Schaumburg-Lippe a také velitelství 9. armádního sboru v Josefově pod velením generála jízdy prince Leopolda Croye.

Pod záštitou prince Viléma ze Schaumburg-Lippe vznikl v roce 1892 ústřední spolek, který měl pečovat o válečné hroby z roku 1866 na celém území Čech a Moravy. Předsedou spolku byl jednohlasně zvolen baron Rudolf Ulmenstein a protektorem spolku byl jmenován princ Vilém ze Schaumburg-Lippe.

Největšího rozkvětu dosáhl ústřední spolek v prvním desetiletí 20. století. V roce 1908 měl 6 čestných, 75 zakládajících a 729 přispívajících členů, 12 místních spolků a 1 pobočný spolek v německé Vratislavi. Po první světové válce a vzniku Československé republiky spolek ukončil svou činnost.

Právním nástupcem ústředního spolku se stala nadace pro udržování hrobů a pomníků z války roku 1866 zřízená při Odborné škole pro kameníky a sochaře v Hořicích, která se prvně sešla v únoru 1927. V činnosti pokračovaly i některé lokální spolky.

V roce 1943 byla činnost nadace zastavena, když byl její majetek převeden na Bezirkskommando v Hradci Králové. V roce 1951 byly pak veškeré spolky a nadace zrušeny zákonem.

Činnost původního ústředního spolku byla obnovena na jaře 1990, kdy byl na ustavující valné hromadě přijat název Komitét pro udržování památek z války roku 1866, jehož sídlem se stal Hradec Králové.

Následovala intenzivní jednání s místními samosprávami, intervence na státní správu, zastoupenou jednotlivými okresními úřady. Technickým referentům Komitétu 1866 se dařilo zajistit několik dílčích oprav menších pomníků včetně oprav památek svépomocí.

V roce 1996, tedy v roce 130. výročí války "šestašedesáté", bylo opraveno velké množství pomníků, například pomník Myslivce ve Vysokově u Náchoda, ústřední pomník ve Svinišťanech věnovaný 37. pěšímu pluku, ústřední pomník v Klášteře u Mnichova Hradiště, soubor 4 pomníků v Josefově na vojenském hřbitově a více než 2 desítky dalších v severních Čechách počínaje a na jižní Moravě konče.

V následujících 5 letech (1997-2001) se podařilo jednak Komitétu 1866, jednak dalším spolkům a institucím, zabývajícím se ochranou a péčí o válečné památky z roku 1866, opravit např. pomníky na chlumském hřbitůvku a na pruském hřbitově, typové pyramidy ve Svíbu, 3 pomníky na staroměstském hřbitově v Náchodě, více než 10 pomníků ve Vysokově, Václavcích a Šonově, Spicí lev v Dubně, 3 památky u kostela v Malé Skalici, 37. pěší pluk v Malé Skalici, pomník 2 pruských důstojníků v Hoříčkách, 2 pomníky 37. pěšího pluku ve Svinišťanech, 3 menší pyramidy v Sebuči a Dolanech, 3 pomníky v Miskolezích, památky u Janské kaple v Trutnově, více než 2 desítky pomníků poškozených vandaly u Ossaria ve Kbelnici. Zřízeny byly i pomníky nové, např. v Častolovicích, Říčanech, Chlumu, Popovicích, Velké Jesenici, Dvoře Králové nad Labem nebo Náchodě.

Kromě samotných oprav pomníků se Komitét 1866 podílel od r. 1990 na více než 10 regionálních výstavách, uspořádal, či byl spolupředatelem desítek tematických přednášek a exkurzí s výkladem po jednotlivých bojištích. Od roku 1990 vydal ve spolupráci s dalšími institucemi několik publikací - průvodců a sborníků. V neposlední řadě vydává monotematický časopis *Bellum 1866*, který od r. 1997 vychází v rozsahu 4 čísel ročně a v r. 2002 oslavil 10. výročí svého trvání.

Komitét 1866 spolupracuje také s jednotlivými vojensko-historickými spolky při organizaci vojensko-historických akcí u příležitosti výročí událostí prusko-rakouské války roku 1866.

V roce 2002 došlo k vypracování nových stanov Komitétu 1866, které byly přijaty na 12. Valné hromadě konané 16. března 2002 v Hradci Králové.

V letech 2002-2003 se díky aktivitě členů předsednictva a části členské základny Komitétu 1866 podařilo realizovat mnohé projekty jak z oblasti ochrany a údržby válečných hrobů a pomníků, tak i z oblasti cestovního ruchu a popularizace období prusko-rakouské války roku 1866. Byla obnovena spolupráce mezi Komitétem a Střední průmyslovou školou kamenosochařskou v Hořicích. V letech 2002-2003 studenti maturitních ročníků opravili více než 20 pomníků na bojišti u Hradce Králové. V tomto období se podařilo restaurovat dalších několik desítek náhrobků na válečných hrobech z roku 1866 v celém Královéhradeckém kraji. Za zmínku stojí například obnovení pomníku 6. dělostřeleckého pluku v Nedělišťích nebo celková renovace pomníku VI. armádního sboru ve Václavcích, ve Starém Rokytínku pomníků 23. pěš. pluku a setníka Julia Kruchiny a celé řady dalších.

Nejvýznamnějšími akcemi v letech 2002-3 byly Centrální vzpomínkové akce Komitétu 1866 ke 136., resp. 137. výročí prusko-rakouské války ve Svijanech na Turnovsku a v Nechanicích, nebo slavnostní odhalení zrekonstruovaného pomníku 6. dělostřeleckého pluku v Nedělišťích a Výroční den Komitétu 1866 u příležitosti 115. výročí založení Komitétu 1866, který probíhal ve slavnostním duchu na Chlumu v říjnu 2003.

Také publikační a osvětová činnost v letech 2002-3 byla rozsáhlá. Kromě 8 čísel časopisu *Bellum 1866* vyšla kniha "Komitét 1866 - péče o válečné památky

v běhu staletí" a pro potřeby cestovního ruchu byla vydána obsáhlá skládačka zaměřená na jednotlivé naučné stezky na bojištích Královéhradeckého kraje. Členové Komitétu se podíleli také na tvorbě průvodce po bojištích u Trutnova, Starého Rokytníka a Dvora Králové nad Labem. O své činnosti Komitét 1866 informoval v denním tisku, časopise a na internetovém portále 1866.

Nejvýznamnější prací roku 2004 bylo restaurování nejhroženějšího pomníku z války prusko-rakouské na bojišti u Hradce Králové, pomníku pěšího pluku č. 49 v Čistěvsi, e.č. 291. V Probluzi na hřbitově došlo k instalaci zrenovovaného pomníku e.č. 44, litinové kostky, věnované zemřelým saským vojínům, který byl uložen v depozitáři muzea v Hradci Králové z důvodu značného poškození.

V souvislosti s nálezy kosterních pozůstatků z války roku 1866 u České Skalice v červnu 2003 byl zásluhou Komitétu 1866 vybudován na zdejší vojenském hřbitově nový pomník (e.č. 61). Protože důsledkem výstavby silničního obchvatu České Skalice nálezy ostatků padlých vojáků pokračují, bylo rozhodnuto zřídit na tomto hřbitově osárium (e.č. 63), kam budou náhodně nalezené kosterní pozůstatky ukládány. K dalším aktivitám Komitétu 1866 a SPVH Náchod na bojištích u Náchoda, České Skalice a Sviništan patří především celková rekonstrukce zastávek naučné stezky "Náchod-Vysokov-Václavice 1866" a zřízení naučné stezky "Česká Skalice-Sviništan-Josefov 1866".

Na bojišti u Dvora Králové nad Labem došlo za přispění města k opravě pomníku kadeta Franze Jandy v lokalitě Starého hřbitova ve Dvoře Králové n. L. Na Trutnovsku se pokračovalo s budováním vojenské expozice v Janské kapli a stávající naučná stezka byla prodloužena směrem na Starý Rokytník. Kromě toho byla dokončena několik let trvající oprava památníku generála Gablenze.

Také na Jičínsku se po celý rok 2004 připravovala nová naučná stezka "Bitva u Jičina 29. června 1866". Na jednání se starosty obcí na podzim 2004 bylo odsouhlaseno celkem 23 zastávek naučné stezky a další 2 informační tabule v Jičíně.

V severních Čechách se podařila spolupráce s obecním úřadem v Chrostavě, který zajistil financování opravy pomníku rakouského husara Josefa Czoma. Za přispění Městského úřadu v Mnichově Hradišti se také podařila v červenci a srpnu 2004 oprava centrálního pomníku na místním městském hřbitově.

V roce 2004 bylo zahájeno restaurování pomníku věnovaného majoru Behrovi v Tovačově, když byla schválena žádost na získání grantu od Olomouckého kraje.

V oblastech mimo bojiště došlo během roku 2004 k opravě pomníků v Chrudimi. Jedná se o pomníky husara Michala Zeleje od 8. husarského pluku Hessen-Gassel a koželužského tovaryše Jana Matyáše.

Také v roce 2005 se podařilo opravit velké množství památek z roku 1866. Na bojišti u Hradce Králové bylo tento rok opraveno celkem 22 pomníků z projektu "Záchrana souboru 33 válečných hrobů a pomníků" z grantu Královéhradeckého kraje. Byla také dokončena oprava pomníku 49. pěšího pluku v Čistěvsi. Celkové rekonstrukce se dočkal pomník I. armádního sboru na Chlumu e.č. 296, kterou zajišťoval pan Aleš Zlatohlávek z Rozběh.

Na bojišti u Trutnova a Starého Rokytníka pokračovaly v roce 2005 práce na stavbě prodloužené naučné stezky. Stezka byla slavnostně otevřena 11. 9. 2005. V okolí Rubínovic byly opraveny další významné pomníky na vojenských hrobech.

Centrální akce Komitétu 1866 proběhla v tomto roce v Jičíně. Při této příležitosti zde byla otevřena naučná stezka "Bitva u Jičina 29. června 1866."

Na bojišti v severních Čechách bylo nejvýznamnější akcí odhalení pomníku padlým rakouským vojákům v Kuřívodách 25. června. Dne 5. listopadu proběhlo v Mimoní v areálu "Božího hrobu" slavnostní odhalení pamětních desek na památku zemřelých v místních lazaretech.

ČINNOST KOMITÉTU 1866 V ROCE 2006

Rok 2006 byl výjimečný tím, že byl jubilejní, od prusko-rakouské války v něm uplynulo již 140 let. Od počátku roku proto veškeré aktivity spolku směřovaly ke komplexním přípravám velkého množství akcí, jimiž byl kalendář od konce května do počátku července zcela zaplněn. Díky úsilí nejen členů Komitétu 1866 proběhly všechny vzpomínkové akce úspěšně a důstojně tak uctily památku všech padlých v této válce.

K 31. prosinci 2006 měl Komitét 1866 128 řádných, 7 čestných a 32 zasloužilých členů. V průběhu roku bylo předsednictvem přijato 11 nových řádných členů, jeden řádný člen byl na 21. Valné hromadě v Novém Bydžově jmenován čestným a tamtéž bylo přijato také 11 nových zasloužilých členů.

Činnost Komitétu pro udržování památek z války roku 1866 již tradičně dělíme do několika samostatných oblastí:

- 1. Péče o válečné hroby a pomníky**
- 2. Pořádání vzpomínkových, kulturních a společenských akcí**
- 3. Publikační činnost**
- 4. Podpora rozvoje cestovního ruchu**
- 5. Spolková činnost**
- 6. Spolupráce s orgány státní správy a samosprávy**

PÉČE O VÁLEČNÉ HROBY A POMNÍKY

V roce 2006 kulminovala snaha o opravu co největšího množství pomníků, aby byly připraveny k akcím rámuujícím 140. výročí válečných událostí. Pozornost nebyla soustředěna pouze na významné pomníky na hlavním královéhradeckém bojišti, ale rovněž na pozapomenuté lokality, kde se čas a lidská činnost podepsaly na stavu pomníků o to hůře. Tak byl např. zásluhou technického referenta pro oblast severních Čech znovuzřízen zcela zničený pomník v Kuřívodách v kdysi nepřístupném vojenském výcvikovém prostoru Ralsko a Komitét 1866 se rozhodl příkladnou spoluprací s místní samosprávou zviditelnit pořádáním tradiční Centrální akce Komitétu právě v Kuřívodách a právě v jubilejním roce 140. výročí.

Přes omezující ustanovení zákona o válečných hrobech, který dovoluje žádat o financování oprav pouze vlastníky pomníků či pozemků pod nimi, se díky dobré spolupráci s těmito vlastníky, především obcemi, daří získávat prostředky pro realizaci nutných oprav. Tam, kde aktivní spolupráce s vlastníky není reálná, hledá Komitét 1866 jiné možnosti a postupy, jak naplňovat své primární poslání, tj. péče o památky z války roku 1866.

V následujících zprávách technických referentů jsou zaznamenány konkrétní práce v jednotlivých lokalitách, které probíhaly v roce 2006.

Zpráva technického referenta bojiště u Hradce Králové Pavel Mrkvička - Radek Teichman - Jiří Vilím

Stejně jako v předchozích letech se na královéhradeckém bojišti a místech s touto bitvou souvisejících opravilo větší množství památek. Z velkých akcí se především podařilo opravit pod odborným dohledem Komitétu 1866 zchátralé a z velké části již neexistující oplocení vojenského hřbitova v Novém Bydžově. Po této rekonstrukci se také provedly zásadní terénní úpravy areálu uvnitř i vně oplocení a dokončily opravy některých pomníků. Na této akci o celkovém nákladu cca 650 000 Kč se podílel částkou 500 000 Kč Krajský úřad v Hradci Králové, částkou 120 000 Kč Ministerstvo kultury ČR a 30 000 Kč také město Nový Bydžov. Další rozsáhlou akcí, zajišťovanou tentokrát Muzeem východních Čech v Hradci Králové, byla celková rekonstrukce Pruského hřbitova na Chlumu a dvou mramorových soch lvů u Ossaria na Chlumu. Prostředky na realizaci projektu v celkové hodnotě cca 900 000 Kč byly získány z dotace Ministerstva obrany ČR. Na získání těchto prostředků - přípravě projektu a žádosti - se Komitét 1866 aktivně podílel v roce 2005. Poslední velkou akcí financovanou z prostředků Magistrátu města Hradce Králové byla celková rekonstrukce zděného oplocení vojenského hřbitova na Pouchově. V rámci této rekonstrukce byl na vojenském hřbitově také zřízen nový památník obětem válek - prusko-rakouské, I. a II. světové. Náklady na tuto akci dosáhly částky téměř 13 000 000 Kč! V letošním roce by měla podle sdělení magistrátu začít postupná oprava většiny vojenských pomníků.

Z dílčích oprav jednotlivých pomníků, které zajišťoval Komitét 1866, je třeba se zmínit zejména o pomníku e.č. 1, rakouského 69. pěšího pluku na vrchu Horka u Račic nad Trotinou (45 220 Kč), o pomníku e.č. 5, tzv. Řimana, rakouského 12. pěšího pluku u Svíbu (53 550 Kč), kde byla zhotovena i kopie původního litinového plůtku, dále byl opraven pomník e.č. 7 rakouského plukovníka Poeckha ve Svíbu (8 925 Kč), následovaly pomníky e.č. 4, 218 a 469 na katastru obce Hořiněves (opravu zajišťovala obec), pyramida e.č. 84, pruského praporčíka Lüdeckeho ve Stračově (9 520 Kč), pyramida e.č. 123, na hromadném hrobě na Hrádku (24 990 Kč), v Benátkách byl opraven pomník e.č. 307 (15 470 Kč) a ze zdi chléva statku čp. 2 byla vyjmuta zazděná pyramida e.č. 468. Při vyjmutí byly zjištěny nápisy na třech zbylých stranách. Proto nebude pomník navrácen zpět, ale bude se souhlasem Ministerstva obrany ČR přemístěn k souboru tří pomníků na návsi. Menší pyramidy byly také opraveny v Popovicích e.č. 239, Střezeticích e.č. 241 a Dlouhých Dvorech e.č. 432, vše v souhrnné hodnotě 23 205 Kč. Většinu těchto pomníků opravovala firma Kamenictví Josef a David Novotný z Čermné. Tato spolupráce se jeví jak kvalitou práce, tak i tvorbou cen pro Komitét 1866 prospěšná.

Další velkou akcí byla dílčí realizace projektu VIA BELLI 1866, spočívající ve vybudování dvou nových naučných stezek. První pod názvem "Josefov - Smiřice - Chlum 1866" propojila bojiště u Náchoda, České Skalice a Svinišťan s bojištěm královéhradeckým. Stezka začíná u pevnostního hřbitova v Josefově a směřuje přes Smiřice na Hořiněves a Chlum. Má celkem 15 zastávek. Vznikla z dotací

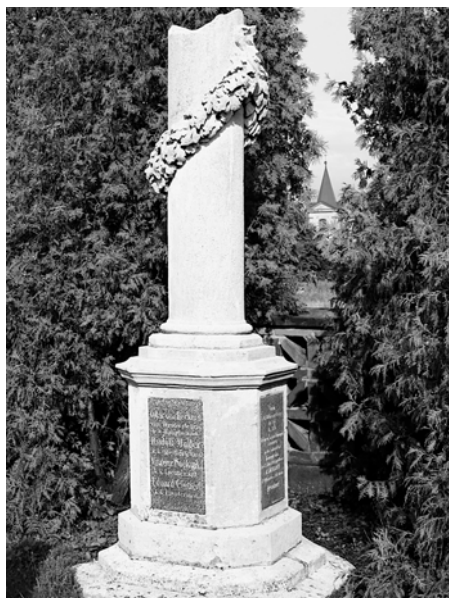
Centrální saský pomník v Probluzi v průběhu restaurování

Detail centrálního saského pomníku v Probluzi po opravě

Torzo pomníku pruského poručíka von Papeho

Pomník e.č. 31 rakouského 46. pěšího pluku na pruském hřbitově v Chlumu

Magistrátu města Hradec Králové za přispění obecních úřadů a Komitétu 1866. Druhá stezka nazvaná "Bitva u Hradce Králové 3. 7. 1866 - jižní křídlo", začíná v Cerekvici nad Bystřicí a vede přes Sadovou, Nechanice a Probluz do Rozběřic. Obsahuje 26 zastávek a vznikla za finanční podpory Evropské unie, programu INTERREG IIIa ve výši 590 000 Kč a díky přispění mnoha obecních úřadů a Komitétu 1866. Obě stezky byly slavnostně otevřeny 29. června resp. 2. července 2006 v rámci vzpomínkových akcí 140. výročí války roku 1866. Na realizaci jednotlivých zastávek se podíleli členové Komitétu 1866, instalaci stojanů zajišťovala firma Borta z Hradce Králové a osazování tabulí v terénu zajistili členové spolku P. Mrkvička, J. Musílek, R. Pokorný, M. Suchý, J. Veselý st., J. Veselý ml. a J. Vilím.

Na bojišti u Hradce Králové proběhly v roce 2006 také dvě plánované brigády. Jarní brigáda se konala v sobotu 15. dubna. Na zahájení byli přítomni správce chlumského areálu A. Chvojka a starosta obce Všestary pan Macháček ml., jejichž požadavkům na zajištění prací se prováděná činnost přizpůsobila. Prací se zúčastnili kolegové: P. Mrkvička, J. Musílek, M. Suchý, J. Veselý st., J. Veselý ml. a J. Vilím. Nejdříve byl prováděn úklid v areálu památníku na Chlumu. Poté se přikročilo k odkopání, narovnání a úpravě okolí kříže e.č. 452 u památníku "Baterie mrtvých". Část brigádníků odjela do prostoru bitevní ukázky, kde odstraňovali nálety a prováděli úklid svahu, který byl určen jako nástupní prostor části pruských jednotek. Další úklid probíhal ve Svību na cestě od Čistěvsi, kolem pomníku Myslivce a dále v Aleji mrtvých.

Podzimní brigáda se konala dne 21.10. 2006 a prováděla se drobná oprava tabulí naučných stezek. Brigády se účastnili opět stejní lidé: Mrkvička, Musílek, Pokorný, Suchý, Veselý st., Veselý ml. a Vilím.

Při kontrole pomníků v Dohaličkách se přišlo na bytovou výstavbou ohrožený a již posunutý pomník e.č. 305, který byl převezen k uskladnění do Třesovic. Po jeho opravě a dokončení stavebních prací v Dohaličkách bude převezen zpět, kde bude osazen poblíž původního místa na obecní pozemek. Dále se kolegům Pokornému a Suchému podařilo nalézt v Probluzi poměrně zachovalé torzo původního pomníku pruského poručíka Pappého, který dnes odpočívá na Pruském hřbitově na Chlumu pod honosnou pískovcovou tumbou e.č. 194. Muzeum východních Čech v Hradci Králové, které hřbitov spravuje, má podle sdělení pana Aleše Chvojky zájem tento pomník po nakonzervování umístit za nynější Pappého pomník na Pruský hřbitov. Další původní pomník se podařilo získat od manželů Zahálkových z Hněvčevsi. Jedná se o pomník e.č. 90, rakouského setníka Lehnerta od 30. praporu polních myslivců. Tento pomník se nacházel od 20. let minulého století na hrobě rodiny Čepkovy na místním hřbitově. Přibližně před rokem byl rodinou nahrazen žulovým pomníkem a původní kámen byl nabídnut Zahálkovými Komitétu 1866, pokud budeme schopni dokázat, že pomník je skutečně vojenský, což se po několikerych jednáních kolegům Mrkvičkovi, Poláčkovi a Vilímovi nakonec podařilo. Po opravě bude pomník umístěn poblíž původního místa na bývalém hřbitově u kostela, které bylo označeno pamětníkem, bývalým starostou Hněvčevsi panem Františkem Říhou.

Jak vyplývá ze zprávy, pracovních akcí se účastní stále stejní lidé. Ti členové, kterým nevyhovují termíny vyhlášených brigád, však mohou i sami individuálně přispět "svojí troškou do mlýna". Tak jako například kolega Miroslav Suchý, kte-

Rekonstrukce oplocení vojenského hřbitova z r. 1866 v Novém Bydžově

Podmínky v listopadu 2005 nebyly nejlepší

Zdění podezdívky oplocení vojenského hřbitova z roku 1866 v Novém Bydžově

Vojenský hřbitov z roku 1866 v Novém Bydžově - terénní úpravy

Pomník všeobecného věnování na vojenském hřbitově z roku 1866 v Novém Bydžově

rý i nad rámec brigád několikrát do roka navštíví s křovinořezem např. "Úvoz mrtvých" nebo pomníky ve Svíbu. Díky němu byl tak v loňském roce les Svíb a zejména jeho jižní okraj vzorně ošetřen, za což mu patří dík. Podobně by si členové Komitétu mohli "rozebrat" pomníky na všech bojištích, které potřebují pravidelnou údržbu okolí. Vše by bylo nohem jednodušší a naše bojiště z roku 1866 by byla "jako ze škatulky".

Milý kolego, pokud by jsi se pro tuto formu pomoci rozhodl právě Ty, kontaktuj příslušného technického referenta.

Všem členům i nečlenům, kteří se v roce 2006 zúčastnili brigád, Komitét 1866 tímto děkujeme.

Zpráva technického referenta bojišť u Náchoda, České Skalice a Sviništan Josef Týfa - Radek Teichman

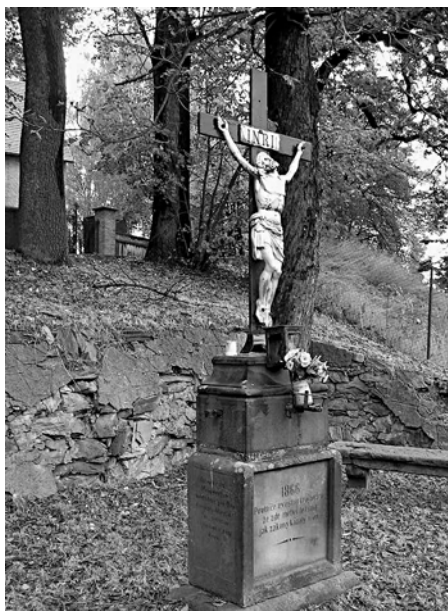
V roce 2006 probíhaly na bojištích u Náchoda, České Skalice a Sviništan dvě brigády zaměřené na vyčištění náletů, pokosení trávy a provedení drobných oprav památek. Brigády probíhaly jak společně, tak jednotlivými členy i mimo okres Náchod. Na těchto brigádách se rovněž ve velké míře podílel Spolek přátel vojenské historie - 6. prapor polních myslivců z Náchoda.

Spolupráce s obecními úřady je dobrá a o vlastní památky se starají dle svých možností. Ve spolupráci s Obecním úřadem ve Vysokově byly provedeny terénní úpravy u pomníku Jízdy na Vysokově, e. č. 86. Práce spočívaly v likvidaci náletového porostu a navezení zeminy do prolákliny v pravé části parcely.

Nejvýznamnější akcí roku 2006 byla celková rekonstrukce vojenského hřbitova z roku 1866 v zámecké aleji v Náchodě. Na jeho opravu Městský úřad v Náchodě získal od Ministerstva obrany ČR dotaci 1.626.000,- Kč. Opravu prováděla firma Kamenictví Novotný. Tato oprava je zdařilá nejenom co do způsobu a rozsahu provedených prací, ale je velmi kladně přijímána místními obyvateli. Dále bylo prostřednictvím firmy Kamenictví Novotný opraveno na bojištích v okrese Náchod dalších sedm pomníků v ceně kolem 200.000,- Kč. Za nejvýznamnější lze považovat opravu tzv. Dresslerova kříže v Náchodě, e.č. 31. Oprava spočívala nejenom v celkovém restaurování kamenných a kovových prvků, ale také v demontáži a novém vybudování opěrné zdi a zhotovení nových kamenných laviček. Při těchto opravách byla členy Komitétu 1866 a SPVH Náchod poskytována realizační firmě výpomoc.

Rok 140. výročí však nebyl pouze rokem, který by se na Náchodsku nesl jenom v duchu oprav památek. Kulaté výročí bylo připomenuto hned několika akcemi. Tou první byla výroční 20. valná hromada Komitétu 1866 dne 8.4. 2006 spojená se vzpomínkovou akcí konanou u příležitosti 100. výročí úmrtí prvního protektora Viléma ze Schaumburg-Lippe. Při této příležitosti byla vydána publikace Hany Kalábové a Zdeňka Jánského "Generál jízdy Vilém ze Schaumburg-Lippe", byl vydán pamětní odznak a odhalena plaketa na vojenském hřbitově tomuto spoluzakladateli Komitétu 1866.

Druhou akcí byla vzpomínková slavnost v obci Žernov, která se uskutečnila

Tzv. Dreslerův kříž v Náchodě před instalací v r. 2005

Oprava opěrní zdi Dreslerova kříže v Náchodě v r. 2006

Průběh oprav v srpnu 2006

Vstupní portál vojenského hřbitova z r. 1866 v Náchodě po opravě v r. 2006

Hydrofobizace kamenných prvků vojenského hřbitova z roku 1866 v Náchodě

Původní stav oplocení vojenského hřbitova z roku 1866 v Náchodě

Uložení pouzdra s dokumenty do centrálního pomníku

Oprava oplocení vojenského hřbitova z roku 1866 v Náchodě

Hrobka rodiny Schaumburg-Lippe na vojenském hřbitově z roku 1866 v Náchodě

Detail zrestaurovaného kovového oplůtku hrobky Schaumburg-Lippe

Zrestaurovaný pomník na hrobě pruských vojáků na vojenském hřbitově z roku 1866 v Náchodě

Průvod historických jednotek 17. 6. 2006 na Žernově

Kavalerie Náchod 17. 6. 1866 na Žernově

17. června u příležitosti výročí jezdecké srážky u Červené Hory 27. června 1866. Této akce, kterou pořádal Komitét 1866 s SPVH Náchod ve spolupráci s Obcí Žernov a Svazkem obcí 1866 se zúčastnila stovka vojáků v historických uniformách. V dopoledních hodinách proběhl u pomníku e.č. 56, věnovanému padlým v jezdecké srážce, pietní akt a odpoledne se neslo v duchu ukázek tradičních historických jednotek a bohatého kulturního programu.

O den později, v neděli 18. června 2006, se v odpoledních hodinách uskutečnila komorní akce ve Vysokově. Zdejší obec si připomínala kulaté výročí vybudování kaple a tuto událost spojila se vzpomínkovou akcí u příležitosti 140. výročí bitvy u Náchoda 27. června 1866. Po zádušní mši, celebrowané arcibiskupem Otčenáškem, proběhl pietní akt u pomníku 4. a 6. kyrysnického pluku za účasti mnoha pozvaných hostů. Za historické jednotky byly přítomni zástupci SPVH Náchod a Kavalerie Náchod, o.s.

Z publikační činnosti v roce 2006, mající vztah k bojišti u Náchoda, lze vyzdvihnout publikace Zdeňka Jánského "Bitva u Náchoda v roce 1866" a "Náchod-Vysokov-Václavice 1866" od Jana Čížka, Zdeňka Jánského a Radka Teichmana. Tiskem také proběhlo několik článků o událostech války roku 1866 i o pořádaných kulturních akcích nebo opravách válečných hrobů a pomníků.

V roce 2007 nás čekají nemalé úkoly při údržbě a opravách památek z roku 1866 a proto věřím, že Vás Vaše nadšení neopustí a těším se na další spolupráci.

Zpráva technického referenta bojiště u Dvora Králové nad Labem Ing. Pavel Tschiedel

V lednu roku 2006 vypsalo město Dvůr Králové n.L. zásady pro poskytování finančních příspěvků z rozpočtu města. Komitét 1866 dostal přidělenou částku 50.000,- Kč, účelově vázanou na zřízení naučné stezky procházející městem Dvůr Králové n.L., která bude realizována do června 2007. V závěru roku 2006 byly dokončeny textové podklady pro připravovanou naučnou stezku a zahájena jednání s jednotlivými obecními úřady, jejichž obcemi bude stezka procházet.

Byla též realizována oprava pomníku typu č. 12 (e.č. 14), věnovaného pruskému poručíku 2. gardového pluku Karlovi von Peterymu v lokalitě Starého hřbitova ve Dvoře Králové n./L., jakožto chráněné kulturní památky zapsané v ÚSKP pod r.č. 10804/6-3490/10, vlastník Město Dvůr Králové n./L.

Památkový záměr restaurování pomníku byl proveden již v průběhu října 2005, žádost o závazné stanovisko a odborné vyjádření NPÚ v Pardubicích byla podána následně. Vyjádření NPÚ provedl PhDr. Václav Paukert pod č.j. PP-8762/2005/ea, závazné stanovisko vydala 20. 12. 2005 v kladném smyslu za prvoinstanční orgán SPP Ing. Arch. Kateřina Sedláčková.

Provedením odborné restaurátorské části prací byl pověřen ak. sochař Jiří Kašpar z Mostku. Pomník byl citlivě očištěn bez úbytku hmoty a modelace přehřátou parou, zvětřalá místa byla zpevněna, černé deposity byly sňaty bez poškození kamene. Litinový kříž byl opět osazen, tmelení minimální umělými tmely probarvenými ve hmotě a ve struktuře, odpovídající okolnímu kameni, byla provedena hydrofobizace postřikem silikonové pryskyřice Repesil Sch05, pomník biocidně ošetřen Biostapem 35 Ml. Bylo provedeno obnovení písma pouze mírným

Soubor pomníků z r. 1866 v Choustníkove Hradišti před opravou

Zhotovení základové desky pro pomníky v Choustníkove Hradišti

Soubor pomníků v Choustníkove Hradišti na podzim 2006

Opravený pomník rakouského vojáka Karla Seyfferta

*Soubor pomníků na starém hřbitově
ve Dvoře Králové nad Labem*

*Pomník Karl von Peteryho
ve Dvoře Králové nad Labem*

vytažením. Osazení bylo provedeno na odizolovaný stávající sokl v průběhu srpna 2006.

V polovině září roku 2006 proběhla ve městě zdařilá akce "140. výročí odchodu Prusů ze Dvora Králové." Akce, kterou podpořilo Město Dvůr Králové n.L., se zúčastnilo téměř 150 vojáků v historických uniformách včetně pozvaných kamarádů z italské Brescie. Jako velmi zajímavou lze považovat bitevní ukázkou o Kohoutův dvůr a boj v ulicích města, které byly součástí bohatého kulturního programu. U příležitosti této akce vydal Komitét 1866 pamětní medaili s portrétem velitele rakouské IV. armádního sboru polního podmaršálka hraběte Festeticse.

Po dvouleté přestávce se pokračovalo na celkové rekonstrukci souboru pomníků na zrušeném hřbitově u kostela sv. Kříže v Choustníkově Hradišti. Po dohodě s obecním úřadem byla celková rekonstrukce rozdělena na dvě etapy. V roce 2006 byla zhotovena betonová deska pod všech 10 pomníků a byly restaurovány památky e.č. 48 a 49. V roce 2007 by se měla uskutečnit oprava zbývajících 4 pomníků včetně úpravy okolního terénu rovů. Celková rekonstrukce si vyžádá více než 170 tis. Kč.

Současné vedení města Dvora Králové n. L. přes všechna kladná ujištění nepodalo žádost o grant MO ČR na opravu centrálního pomníku války 1866 na labském nábřeží u textilní školy; dají se tak očekávat pro památkovou péči v královédvorském regionu "hubené čtyři roky." Městem zatím nebyla vypsána ani pravidla pro granty z rozpočtu města na veřejné prospěšné aktivity pro rok 2007.

Zpráva technického referenta bojiště u Trutnova a Starého Rokytníku Vlastimil Grof

Tento rok, kromě kulturně-společenských akcí k připomínce 140. výročí války 1866, jejichž příprava a realizace zabrala značné množství času a sil, se velký počet stavebně-restaurátorských prací neprováděl. Město Trutnov bylo nápomocno zdejšímu KVH při organizování tradičních vzpomínkových akcí a nadále pokračoval průvodcovský provoz na naučné stezce 1866.

Průběžně se doplňovala a upravovala expozice v Janské kapli a byl zrestaurován boční oltář P. Marie.

V druhé polovině roku byly zahájeny opravy dvou pruských a jednoho rakouského pomníku. U Janské kaple to byl památník 43. pruského pěšího pluku e.č. 42, který prošel celkovou rekonstrukcí. Pískovcový pomník byl rozebrán na jednotlivé části a došlo ke zpevnění základové desky betonem. Po sestavení pomníku byl celý povrch omyt, zpevněn a restaurátorsky opraven. Texty byly barevně zvýrazněny a vojenské emblémy vyzlaceny. Chybějící litinový reliéf anděla byl sochařsky vymodelován dle historických fotografií a odlit z bronzu. Při demontáži kovové orlice se přišlo na to, že je zhotovena ze zinku, který je silně korodován exhaláty a kyselými dešti. Vnitřní nosná konstrukce je porušena. Restaurátor označil opravu za neekonomickou. Proto bylo zvoleno řešení jiné - vyrobil kopii. Původní orlice po očištění byla zaformována a získán voskový model. Ten musel být výrazně opraven a doretušován podle dobových fotografií a z něho posléze zhotovena nová bronzová orlice. Studium fotografií a historických prame-

Pomník 43. pruského pěšího pluku u Janské kaple

nů se zjistilo, že původní orlice byla v roce 1919 stržena českými nacionalisty. Tato zinková pochází až z roku 1939, kdy nový nacionálně-socialistický režim umožnil obnovu pruských symbolů na pomnících. Ovšem nedostatek financí tehdy způsobil, že orlice byla zhotovena ze zinkové slitiny a galvanicky pobronzována. Takové řešení však nemělo dlouhou životnost. Nová orlice byla osazena na slepenou původní kamennou kouli. Také oplocení prošlo důkladnou opravou. Po poslední neodborné opravě z poloviny 90. let 20. stol. byla kolem pomníku osazena kopie původního litinového oplocení, které bylo tedy zřejmě již značně rozlámané. Ovšem s jinak řešenou brankou a bez kvalitní povrchové úpravy. Nyní bylo oplocení kompletně demontováno, opískováno a nazinkováno. Také branka byla do té míry, jak stávající dílce dostačovaly, uzpůsobena dřívějšímu vzhledu. Celý plot nakonec dostal nátěr černé barvy. Celková obnova památníku stála 265.000,- Kč, z nichž krajský úřad poskytl částku 80.000,- Kč v rámci svého grantového programu. Na práci se podíleli: Kamenictví Beneš, Umělecké kovářství Červenka-Pospíchal. V roce 2007 ještě zbývá provést drobné terénní úpravy v okolí.

Dalším opraveným se stal památník 45. pruského pěšího pluku e.č. 17 nedaleko vodojemu v lesoparku, který stojí na hromadném hrobu. Tento pomník je zvláštností trutnovského bojiště tím, že ačkoliv je věnován pruské jednotce, navíc té, která zde v okolí vůbec nebojovala, stojí na společném hromadném hrobě. Jednoduchý mramorový jehlanec se jmény padlých po stranách je obklopen kovovým oplocením s devíti mramorovými sloupky. Samotný pomník byl ještě v poměrně v dobrém stavu, jen povrch ztratil svůj lesk. Po omytí a přetmelení byl povrch vybroušen a přeštěněn. Zvětralé nápisy kameník opravil a vyzlatil. Kámen byl ošetřen ochrannou impregnací. Mnohem náročnější byla oprava oplocení. Jednak proto, že kovová pole byla značně zkorodovaná a během předchozích oprav různě neodborně doplňována a posvařována. Kamenné sloupky byly značně poškozené, rozlámané. Na jejich stavu se podepsal vandalismus předchozích let a několikrát měněné oplocení. Původně měl pomník jen trubkové zábradlí, které se zřejmě vylamovalo. Kolem roku 1900 je již zaznamenáno kované oplocení s ozdobnými špicemi ve tvaru ručky s dýkou. Do dnešní doby se však nezachovala ani jedna špice. Po demontáži oplocení byly sloupky vykopány a odvezeny do dílny k opravě. Mezitím se prováděly terénní úpravy. Náplavy u pomníku byly odstraněny a povrch vyrovnán a opatřen odvodněním. Pak teprve mohly být zpět přivezeny a osazeny opravené sloupky. Další opravy se na několik měsíců zastavily, protože se hledala možnost, jak nahradit chybějící špice. Žádné z typů vyráběných v současné době se ani tvarem a řešením nepodobaly těm původním. Nakonec přišla nabídka na zhotovení dřevěného modelu řezbářem podle dobové fotografie, zprostředkovaná kameníkem. Další problém vznikl hledáním vhodné slévárny železa, která by dokázala v požadované kvalitě špice vyrobit. Teprve ve Dvoře Králové jsme uspěli: Slévárna přesného lití. Na konci roku bylo konečně pohromadě všech potřebných 110 ks špic a začala výroba kopie původního oplocení. Svým řešením bude oplocení patřit k umělecky zajímavým a jen doufáme, že dlouho vydrží v pořádku - bez poškození.

Spolu s tímto zmíněným ještě v rámci grantu Ministerstva obrany ČR prošel celkovou obnovou také pomník prvního padlého v bitvě - Windischgrätzova dragouna u přejezdu na Polské, e.č. 3. Pískovcový pomník, ozdobený dragounskou přílbou, stál dlouho v cípu travnaté plochy mezi silnicí a železnicí, vedle rezavé-

*Pomník pruského 45. pěšího pluku v lesoparku v Trutnově
v průběhu opravy v říjnu 2006*

ho drátěného plotu a s několika starými telefonními sloupy poblíž. Neutěšené místo, připomínající spíš smetiště. Díky vstřícnosti majitele sousední parcely se podařilo odstranit nejen křoviny a přestárlý strom, ale i onen plot včetně rozpadlých betonových sloupků. Také dřevěné sloupy zmizely a terén mohl být snížen na historicky původní úroveň. Okolí bylo vyčištěno a urovnáno, zasazeny ozdobné dřeviny. Mezitím začala i oprava vlastního pomníku. Povrch pískovce byl značně zvětralý a původní přilba, v minulosti odcizená, nahrazena v polovině 80. let 20. stol. nevkusnou a nepřesnou kopií z kamene. Pomník byl demontován a odvezen do dílny. Po omytí byl kámen opraven a poškozené ozdoby dotmeleny. Písmo bylo zvýrazněno barvou a reliéf věnce opatřen lazurou. S laskavým souhlasem ředitelky zdejšího muzea byla zapůjčena originální přilba, podle které byl vytvořen bronzový odlitek, který významně zhodnotil opravený pomník. Oprava obou posledně jmenovaných pomníků stála 428.000,- Kč a z toho 364.000,- Kč hradilo ministerstvo obrany ze svého grantového programu.

Mimo to na památníku generála Gablenze a v přílehlém srubu byly provedeny drobné provozní opravy.

Celkový součet finančních prostředků, které byly v roce 2006 městem investovány do opravy válečných památek a s rokem 1866 spojených aktivit je tedy zhruba 700.000,- Kč. Průběžné úpravy a údržba druhého okruhu naučné stezky stála přibližně 300.000,- Kč a opravy v Janské kapli rovněž 300.000,- Kč. Dalších 70.000,- Kč bylo proplaceno KVH jako mzda za průvodcovskou službu v obou objektech na naučné stezce. Na uvedené aktivity bylo z dotací sehnáno celkem 494.000,- Kč. Snad i následující rok 2007 přinese v péči o památky z roku 1866 další úspěchy.

Také v Trutnově proběhla u příležitosti 140. výročí prusko-rakouské války roku 1866 kulturní vzpomínková akce, kterou připravil Komitét 1866 ve spolupráci s KVH Trutnov a Městským úřadem v Trutnově. Akce, která probíhala v dopoledních hodinách 24. června, měla tradiční program - pochod městem na Krakonošovo náměstí, natírání pamětní desky s datem 27. 6. 1866 načerno jako důkaz vzpomínky trutnovských občanů na odvěčení členů městské rady do slezské pevnosti Hlohov a pietní akt u památníku generála Gablenze na vrchu Šibeníku.

Zpráva technického referenta bojiště u Jičína Josef Votrubec a Martin Drapák

V roce 2006 probíhaly na bojišti u Jičína intenzivní práce na opravách válečných hrobů a pomníků. V měsíci květnu bylo Střední průmyslovou školou kameňickou a sochařskou z Hořic opraveno 5 pomníků na vojenském hřbitově u Kbelnice, Centrální obelisk e.č. 55, Pruský 42.pěší pluk e.č. 82, Společný obelisk padlých II. e.č. 93, Socha sv. Jana Křtitele (bez sochy) e.č. 104 a pomník c.k. nadporučíka von Mildensee e.č. 107.

Od září do listopadu byly zrestaurovány firmou Kamenictví Novotný z Čermné 3 pomníky na městském hřbitově v Lomnici nad Popelkou - pomník c.k. podporučíka Wünschera e.č. 110 a dvě záklopní desky e.č. 113 a 114. Opraven byl také pomník brigády c.k. generálmajora von Pireta II. na vojenském hřbitově u Kbelnice e.č. 62 a deska c.k. podporučíka Bystronovského na obecním hřbitově v Radimi, e.č. 31.

Pomník e.č. 28 na vojenském hřbitově v Kbelnici po celkové opravě

Pietní akt u příležitosti 100. výročí zřízení Ossaria v Kbelnici dne 24. 6. 2006

Ve dnech 22. - 23. 7. proběhla na jičínském bojišti brigáda, na které byli přítomni členové J. Votrubec, B. Poláček, M. Trakal, M. Kozák, Z. Studený, J. Horký a O. Krsek. V rámci brigády bylo provedeno mycení náletů u pomníků na celém bojišti, připevněna utržená deska na pomníku c.k. podporučíka Antonína Wieseho e.č. 10 u rybníku Hluboký u obce Doubravice, obnoven nápis na desce c.k. nadporučíka Františka Raucha e.č. 49 na městském hřbitově v Jičíně, dokončena obnova nápisu na pomníku c.k. 73. pěšího pluku e.č. 38 u Horního Lochova a úklid listů, větví apod. na vojenském hřbitově u Kbelnice.

Ve dnech 10. a 11.8. byly M. Drpákem natřeny dřevěné stojany naučné stezky "Bitva u Jičína 29. června 1866". V jarních měsících bylo na zastávku "Valchovská stráň" této naučné stezky osazeno nové krycí polykarbonátové sklo, které však bylo v průběhu roku opět odcizeno. Začátkem prosince došlo v obci Dílce k poškození stojanu zastávky naučné stezky.

Jičínské bojiště se v roce 2006 stalo také místem setkání tradičních historických jednotek a příznivců vojenské historie, a to hned dvakrát. Poprvé to bylo 24. června, kdy v odpoledních hodinách prošel městem Jičín průvod jednotek a jeho cílovým místem se stalo Valdštejnovo náměstí. Tam proběhlo krátké vzpomínkové shromáždění, po němž následovala bitevní ukázka a pietní akt u centrálního pomníku na Letné. Pozdní odpoledne strávili členové Komitétu 1866, vojáci a část veřejnosti na vojenském hřbitově v Kbelnici, kde proběhla zádušní mše za padlé. Odpolední slavnost byla zakončena pietním aktem u Ossaria, které si v roce 2006 připomnělo 100 let od svého zbudování a vysvěcení.

Podruhé se vojáci v historických uniformách sešli v Jičíně v sobotu 9. září na celonárodním zahájení Dnů evropského kulturního dědictví, kterého byli přítomni tehdejší ministr pro místní rozvoj Mgr. Petr Gandalovič a královéhradecký hejtmán Ing. Pavel Bradík.

Zpráva technického referenta pro oblast severních Čech Jiří Náhlovský

Rok 2006 začal jednáním s Obecním úřadem Osečná ohledně výroby desky na pomník pruského střelce Franze Volanda, který se nachází u zdi místního hřbitova. Jednání dopadlo úspěšně a deska z černého mramoru s vyzlaceným textem byla instalována 5. dubna kamenosochařem J. Číhalem. Záměr celkově opravit uvedený pomník ke 140. výročí nevyšel, protože Liberecký kraj nepodpořil celkovou opravu. Zhotovení desky v hodnotě 10.000 Kč hradila obec Osečná z vlastního rozpočtu.

Spolkové brigády, pořádané 15. dubna, se zúčastnili členové Komitétu 1866 J. Náhlovský, M. Bratrych, P. Daníček, M. Drapák, K. Kitler, D. Kopernický, P. Lazurko, M. Macek, P. Novák, Z. Studený, T. Vondryška, J. Votrubec a J. Woitschläger a dále členové Klubu vojenské historie z České Lípy M. Kůča a M. Slavík. Dopoledne se práce zaměřily na bojiště u Kuřívod. Bylo uhrabáno okolí pomníků e.č. 5, 6, 10, 12, 8, 9 a 11. Velké úsilí bylo věnováno památkám e.č. 3, 4, 7 a 13, které během času úplně zmizely pod nánosy okolní zeminy. Všechny dochované zbytky těchto pomníků byly zcela odkryty. Při této činnosti se narazilo na cihlové obrubníky litinových plotů. Z pomníku e.č. 3 se dochoval pouze spodní díl, z e.č. 4 zbylo pouze torzo obelisku s uvedením počtu pohřbených. Zbytky základu se zachovaly také z pomníků e.č. 7 a 13. Největším úspěchem dne se stal objev fragmentů památek e.č. 14 a 15, Z pomníku č. 14 se dochovala část základové desky a torzo spodní části pomníku s vytesaným textem: ERRICHTET von der Gemeide Ober-Gruppei = postaveno od obce Horní Krupá. Z pomníku e.č. 15 se dochovala také pouze spodní část a navíc byl nalezen litinový sloupek a železné pruty z původního oplocení.

Pomníky z roku 1866 v Turnově po celkové rekonstrukci

*Kláster Hradiště nad Jizerou,
celková rekonstrukce pomníku
pruského myslivce L. Wolfa*

*Kláster Hradiště nad Jizerou,
detail nových nápisních desek*

*Kláster Hradiště nad Jizerou 10. 9.,
vysvěcení rekonstruovaného pomníku
na starém hřbitově*

Odpolední část pracovní akce byla věnována údržbě pomníků mezi Dolní Rokytou a Klásterem Hradiště nad Jizerou. U Samšiny bylo upraveno okolí kříže na památku dvou Rakušanů a osmi Prusů, podél silnice na Bílou Hlínu a dále nad Kláster Hradiště n. J. bylo upraveno okolí tří křížů. U Kláštera Hradiště n. J. bylo upraveno okolí křížů, které se nacházejí na skalnatém hřebenu nad silničním obchvatem této obce. Přímo v obci bylo upraveno okolí kříže, který byl postaven na památku osmi Rakušanů, a okolí dvou křížů, které se nacházejí mezi pomníkem pruského myslivce L. Wolfa a místní skládkou. Posledním pomníkem, kde se konala úprava terénu, byl kříž v hrázi zrušeného rybníka ve směru na Dolní Bukovinu.

Dne 21. dubna člen Komitétu M. Barus uskutečnil přednášku o válce

Mimoň dne 5. 11. 2006, vysvěcení pomníku

r. 1866 v okolí Mnichova Hradiště, která se konala v gymnáziu v Mnichově Hradišti. Další přednáška se konala v Mnichově Hradišti v Klubu pracujících 28. dubna pod názvem "Války a boje na Mnichovohradištsku". V tento den se ještě M. Barus zúčastnil veřejné schůze obecního zastupitelstva v Bosni, kde rovněž proběhla přednáška o válce r. 1866. Podobnou přednášku ještě uskutečnil 5. května v gymnáziu v Mimoní.

V sobotu 6. května proběhla dopoledne u kostela v Kuřívodech betonáž základu pomníku pruského setníka Gustava Moldenhawera. Odpoledne byla vysekána tráva u pomníků v okolí Kláštera Hradiště n. J. Těchto akcí se zúčastnil J. Náhlovský, M. Bratrych a P. Novák. Instalaci nového pomníku provedl kamenosochař J. Číhal koncem května 2006.

Před centrální akcí Komitétu 1866 v roce 2006 byla 4. června vysekána tráva u křížů podél silnice Klášter Hradiště n. J. - Samšina a u centrálního pomníku na kuřívodském bojišti u silnice Kuřívody - Mnichovo Hradiště. Tyto práce provedl J. Náhlovský s P. Novákem.

Mimoň, detail nového pomníku

Nejvýznamnější událostí ke 140. výročí války r. 1866 v severních Čechách bylo uspořádání Centrální akce Komitétu 1866 dne 10. června v Kuřívodách. Tato významná událost se uskutečnila ve spolupráci s Obecním úřadem Ralsko a mikroregionem Podralsko. Bylo to vůbec poprvé, kdy zde proběhla akce v tomto rozsahu po roce 1990. Hlavní náplní slavnostního dne bylo dopolední odhalení a vysvěcení pomníku setníka Gustava Moldenhawera a dalších příslušníků pruské armády ze srážky 26. června u Kuřívod. Pomník byl zhotoven z pískovce a na přední stranu byl umístěn text: Hier ruhen in Gott / Gustav Moldenhawer / kgl. pr. Hauptmann / im Hohenzoll. Füs. Reg. Nr. 40, / ein kgl. pr. Lieutenant / und mehrere Soldaten. / Gefallene am / 26. 6. 1866. Na zadní stranu byl umístěn český text: Zde v pánu odpočívají / Gustav Moldenhawer / královský pruský setník / v Hohenzollernském střeleckém pluku č. 40, / královský pruský poručík / a několik vojáků. Padlí 26. 6. 1866. Jelikož se z žádných dostupných zdrojů nepotvrdilo úmrtí poručíka, byl z historického hlediska zachován zjištěný text, který se nacházel na zničeném pomníku.

Po odhalení památky se průvod historických jednotek odebral k centrálnímu pomníku, kde proběhl pietní akt u příležitosti 140. výročí Prusko-rakouské války roku 1866. Odpoledne proběhla bitevní ukázka připomínající srážku mezi pruskými a rakouskými jednotkami u Kuřívod dne 26. června 1866. Z pozdějších zpráv z obecních úřadů v Ralsku a v Osečné byla tato kulturní akce hodnocena veřejností velmi kladně.

Den po vzpomínkové akci v Kuřívodách v neděli 11. června 2006 proběhl v Mnichově Hradišti na místním hřbitově pietní akt. Stalo se tak u pomníku z vál-

Centrální akce v Kuřívodech dne 10. 6. 2006

Kuřívody, pietní akt u centrálního pomníku

Kuřívody, konečný pruský útok na rakouské postavení v bitevní ukázkce

ky roku 1866, který byl opraven z finančních zdrojů Městského úřadu Mnichovo Hradiště.

V srpnu až říjnu provedl kamenosochař P. Verich celkovou opravu pomníku na starém hřbitově u kostela v Klášteře Hradiště n. J. a pomníku pruského myslivce L. Wolfa, který se nachází u východní části zmiňované obce. Na obou památkách byly poničené nápisní desky.

V průběhu září uskutečnili členové Komitétu 1866 několik menších pracovních akcí zaměřených na kosení trávy a úpravu okolí pomníků u Dobré Vody, Mužského a Bosně a také mezi Klásterem Hradiště n. J. a Mnichovým Hradištěm.

Dne 9. září 2006 se uskutečnil pietní akt na hřbitově v Podolí za padlé v bitvě 26. června 1866 za účasti zástupců historických jednotek - pěší pluk č. 73 z Jičina, prapor polních myslivců č. 6 z Náchoda, hraničářský pluk č. 13 - Klub vojenské historie Česká Lípa, pruský 1. gardový pěší pluk a pruský 2. magdeburský pěší pluk č. 27. Druhého dne v neděli provedl farář P. Radek Jurnečka za účasti J. Náhlavského, M. Baruse, O. Krska, P. Lazurka a M. Malacha slavnostní vysvěcení opraveného pomníku na starém hřbitově u kostela v Klášteře Hradiště n. J.

V Jablonci nad Nisou se 23. září 2006 uskutečnila slavnost ke 140. výročí povýšení Jablonce nad Nisou do města a 100. výročí návštěvy císaře Františka Josefa I. Tohoto slavnostního dne se zúčastnili zástupci historických jednotek - pěší pluk č. 73 z Jičina, prapor polních myslivců č. 6 z Náchoda, dragounský pluk č. 14 z Kolína, Kavalerie Náchod v uniformách kyrysnického pluku č. 3 z Náchoda, dělostřelecký pluk č. 4 z Josefova a pruský 2. magdeburský pěší pluk č. 27.

Na podzim proběhlo několik jednání s úřady místních samospráv - Liberec, Chrastava a Dlouhý Most. Veškerá jednání se týkala oprav památek v roce 2007 a 2008 z dotací Ministerstva obrany ČR. Ze stejných zdrojů byla financována rekonstrukce tří pomníků na hřbitově v Turnově. Pomník věnovaný 20 rakouským zemřelým vojákům byl pro narušenou stabilitu kompletně rozebrán, vyrovnán a znovu sestaven. U všech pomníků bylo provedeno očištění od biomasy, domodelovány a retušovány poškozené části, zvýrazněny nápisní texty a chemicky ošetřeny proti povětrnostním vlivům. Celkovou rekonstrukcí také prošel ozdobný plot s pískovcovými obrubníky, ve kterých je ukotven. Vnitřní prostor byl vysypán štěrkovou drtí.

V neděli 5. listopadu proběhlo za účasti členů Klubu vojenské historie Česká Lípa a zástupců praporu polních myslivců č. 18 a dragounského pluku č. 14 odhalení a vysvěcení pomníku v Mimoní na místě zaniklé školy, kde byl v r. 1866 lazaret. Po té proběhl pietní akt u pamětních desek se jmény padlých ve válce r. 1866 v areálu Božího hrobu. Za Komitét 1866 se zúčastnil J. Náhlavský, M. Malach, P. Novák a J. Votrubec.

Na závěr musím poděkovat všem, kteří byli nápomocni při údržbě pomníků v severních Čechách nebo se zúčastnili slavností v r. 2006. Poděkování si také zaslouží R. Teichman, který mi byl nápomocen při zajištění a průběhu centrální akce, rovněž i při zpracování žádostí na Ministerstvo obrany pro udělení grantu. Další poděkování musím vyslovit místostarostce Obecního úřadu Osečná J. Bláhové, která se jako předsedkyně mikroregionu Podralsko velmi zasloužila nejenom o zajištění finančních prostředků na Centrální akci Komitétu 1866 v Kuřívodách, ale i o organizační a technické zajištění akce jako takové. Poděkování patří také panu starostovi Šulcovi z Ralska-Kuřívod za příkladnou spolupráci.

Zpráva technického referenta pro oblast Moravy a Slezska Jiří Jemelka

Z památek, které jsou mimo katastr Tovačova, byl renovován obcí Věrovany kovový kříž s nápisní deskou a upraven vlastní hrob s obrubníky.

Oprava písma na pomníku v Hrubčicích se neuskutečnila. Objednaný kameník své nasmlouvané zakázky nezvládl. Po novém prověření stavu hrubčické památky bylo zjištěno, že uvažované práce nejsou naléhavé a proto byly zatím odloženy.

Aby mohlo být jednáno o opravě kříže u Čechůvek, musí být znám jeho vlastník. Tato otázka se snad vyřeší po inventarizaci památek na Prostějovsku. Majitel pozemku již souhlas k opravě písemně vydal.

Zprvu nadějný vývoj ke zhotovení a k odhalení nápisní desky v Mikulově s textem, že na zdejším zámku jednaly válčící strany o podmínkách míru v prusko-rakouské válce 1866, se zkomplikovala na povoleních a financích. Přestože máme souhlas s instalací desky, celá věc dále nepokročila. Postup bylo totiž nutno projednat s městem Mikulov, ale v druhé polovině roku 2006 se jednání zastavila k vůli přípravě a samotným volbám do zastupitelských orgánů. Nyní se již v jednáních znovu pokračuje.

Na tovačovském katastru nebyla v roce 2006 renovována žádná památka. To stejné jsem bohužel konstatoval i minulý rok. Pomník věnovaný pruskému majoru Behrovi je od podzimu 2004 rozebraný a leží volně na prostranství pronajatém Tovačovem. Přestože v roce 2006 byly v rozpočtu města vyčleněny finanční prostředky na zhotovení základů pod uvedený pomník, zůstaly nevyužity. Komitét nejen písemně, ale i na řadě osobních jednáních se zástupci Tovačova často připomínal neřešené problémy, dával návrhy a nabízel spolupráci. Mimo opravy památek se jednalo také o obnově muzejní expozice k tovačovské bitvě 1866, o zjištění parcelního čísla pozemku s křížem v Olomoucké ulici a o instalaci informačních desek, pro něž stojany město již postavilo. Převzetí pozemků kolem centrálního pomníku do majetku města je před úspěšným závěrem. O všech těchto problémech proběhlo v závěru roku 2006 informativní jednání s novým starostou Tovačova. Uvedl, že je v zájmu města realizovat námi navrženou koncepci rozvoje areálu tovačovského bojiště. O postupu a o další spolupráci budeme jednat.

Přísliby na opravu dalších dvou památek v tovačovském katastru se již netýkaly města. Rolí zde hrál jiný subjekt. Bohužel i jeho přísliby ztroskotaly stejně jako v Hrubčicích. Pro velký rozsah prací kameníka se vše odkládá na rok 2007.

Další památka, kříž u tovačovského autobusového nádraží, věnovaný rakouskému důstojníku, má naději k opravě z prostředků dobrovolné sbírky. Byla vyhlášena při vycházce po tovačovském bojišti 15.7. 2006 a zatím vynesla 5.400 Kč.

Na Moravě byly zjištěny další nové památky 1866, které zatím nejsou v našem soupisu památek zařazeny. Je třeba se jim intenzivně věnovat, neboť jejich stav není nejlepší. Jde především o dva pískovcové kříže v obci Lavičné, která již administrativně spadá do regionu Čech (Pardubický kraj). Jde však o památky zajímavé, protože připomínají i rakousko-italskou válku 1866. To je rarita, o kterou bychom neměli neodbornou renovací přijít. Jednání o jejich opravě jsou plánována po ustavení nového místního zastupitelstva v dubnu 2007. Druhou novou pa-

Členové Komitétu 1866

Tradiční vycházka po bojišti z r. 1866 u Tovačova

Vycházka po tovačovském bojišti

Technický referent Jiří Jemelka při vycházce dne 15. 7. 2006

mátkou je litinový kříž věnovaný pruskému vojákovi a stojí na hřbitově v Moravském Krumlově. A pak je zde řada choleroých křížů, kapliček a Božích muk, které se vztahují k roku 1866 a jsou popsány v materiálech místních historiků. Většina z nich ještě nebyla členy Komitétu navštívena a zdokumentována.

Jedinou naší akcí, která byla vždy materiálně i finančně podpořena Městem Tovačov, je každoroční vycházka po tovačovském bojišti z války 1866. Byla pořádána 15. 7. 2006 k výročí bitvy a přiměřené náklady hradila i obec Dub nad Moravou. Hlavním organizátorem byl Komitét 1866, vč. členů historické jednotky pěšího pluku č. 8. Akci svou přítomností podpořili i členové Komitétu ze vzdálenějších oblastí a také kolegové v napoleonských uniformách. Vycházky se účastnilo na 50 zájemců. Kromě předešlé vycházky jsem na pozvání provázal po tovačovském bojišti také členy Klubu esperantistů na jejich podzimním turistickém výletu.

Loni tomu bylo 140 let od prusko-rakouské války. Toto výročí si zasloužilo i větší propagaci tiskem. Bohužel pozvánka na červencovou vycházku mi nebyla v přerovském ani olomouckém tisku zveřejněna. Nebyl otištěn ani rozsáhlý článek koncipovaný na pokračování a nazvaný "O šestašedesáté trochu jinak", který připravil Oldřich Krsek s mou nepatrnou asistencí. Také článek zaslaný do regionálních novin Mikulovska, připomínající vyhlášení příměří, neotiskli. Alarmující je, že to vše bez jakékoliv reakce a odpovědi. Ani nepsali, že to třeba neodpovídá koncepci deníku, nebo že informace a články tohoto typu čtenáře nezajímají.

Proto si cením toho, že mi vyšly dva články v děkanátním časopise Slovo pro každého s názvem "140. výročí prusko-rakouské války" a "Památky na prusko-rakouskou válku", přičemž první z nich přetiskla ještě do svého Zpravodaje obec Prosenice u Přerova. Další články vyšly autorské dvojici, našemu členu Zdeňku Kloboukovi a Petru Indrákovi z Klopotovic. Jmenuji alespoň článek v Hanáckém kalendáři 2007 "Tovačovsko, zapomenutý hřbitov" a ve Vlastivědné revue Střední Morava "Neblahý rok 1866". Totéž upraveně otiiskl i Tovačovský kamelot. Na poli bádání v knihovnách a archivech chci vyzvednout činnost Františka Nemeráda, bratry Kosinovy, dr. Hanu Bartkovou, Zdeňka Bartoše, Martina Baruse, ale také Jirku Hanuše, Karla Kopala, Jirky Náhlavského a Vilíma, Jardy Dvořáka a Veselého a další. Některé výsledky této činnosti budou zveřejněny v Bellu.

Na závěr se zmiňuji ještě o jedné akci konané zde na Moravě. Mezi přáteli kolem Tovačova, jak bychom se mohli nazývat, došlo k domluvě, že v závěru roku se neformálně sejdem. Prvním místem velmi vydařeného setkání v pěti byla Tvarožná při napoleonské akci. Druhým místem dne 16. prosince byla Olomouc, kde pro nás, a jistě i pro sebe, připravil překvapení František Nemerád. Dohodl se se svým kamarádem, vlastníkem Fortu č. XIII. bývalé olomoucké tereziánské pevnosti, návštěvu tohoto nevšedního objektu. Všichni jsme byli, přes chlad a několikahodinovou prohlídku, nadšeni tím, co jsme viděli. Majitel současně projevil zájem o spolupráci s Komitétem v zájmu využití těchto nadmíru rozsáhlých pevnostních prostor.

Členům Komitétu z Moravy a Slezska, našim kolegům z jiných oblastí a také přátelům, kteří zatím nevlastní náš pěkný spolkový odznak, všem, kteří se podíleli na tom, co tato zpráva uvádí i co pozitivního bylo třeba opomenuto, všem děkuji!

Zpráva technického referenta pro oblast Čechy **Jiří Hanuš**

Podobně jako v loňském roce jsem se i letos soustředil na vyhledávání nových pomníků a pokud možno i jejich zdokumentování. A právě zde je kámen úrazu. Zatímco vyhledat pomník, například pomocí turistických map, regionálních publikací či internetu, není tak náročné, jejich zdokumentování kvůli tomu, že jsou tyto památky rozestry doslova po celé republice, je podstatně složitější. Přesto se podařilo generální katalog rozšířit o několik nových pomníků. Na prvním místě bych se zmínil o pomníku věnovaném padlým v letech 1848-1898 v Českém Krumlově. Žulový jehlanec stojí ve Hřbitovní ulici na Horní Bráně u cesty do Rozsypu. Veškeré nápisy byly zřejmě po roce 1918 velice pečlivě odstraněny. Jejich obsah je předmětem dalšího pátrání.

Další památka patří k těm nejpodivnějším, které jsem na svých cestách potkal. Nalezneme ji asi jeden kilometr od vesničky Svoříž nedaleko Jistebnice. Pomníček stojí údajně na místě hrobu dvou pruských důstojníků a má tvar nízkého kříže. Ten je složen z několika žulových balvanů. Na jeho podstavci je vytesán reliéf lebky se zkříženými hnáty. Naproti kříži v poli má být kámen s vytesaným letopočtem 1866. Ten se mi ale objevit nepodařilo. Nabízí se otázka, proč by právě na takto odlehklém místě měli padnout dva důstojníci. Že by se navzájem pobili? Pravděpodobněji mohli zemřít na nějakou nemoc a pak zde být pochováni. Písemný doklad o tom jsem zatím neobjevil. Podle svědků z vesnice se ale pověst o pruských důstojnících tradovala již před první světovou válkou.

I další hrob, tentokrát nedaleko Mladé Vožice, je věnován dvěma pruským důstojníkům. Hraněný hrob pokrytý mechem je na obou koncích ozdoben asi 50 cm vysokými plechovými křížky. Na jednom z nich je vyražen letopočet 1866. Hrob po léta udržuje neznámý člověk.

Na další památku mě upozornil náš kolega Zdeněk Studený s Kladna. Při návštěvě Bohušovic nad Ohří navštívil i místní hřbitov. Na jeho vojenské části pak našel hrob c. k. rytmistra Basila Ploszowskiho a hrob Ferdinanda Červinky od 1. praporu polních myslivců. Podle data narození a úmrtí se mohli oba účastnit naší sledované války.

Další, tentokrát obnovený pomník nalezneme v Praze na Klamovce. Ještě před rokem byl tento pomník, který nechal postavit generál Eduard hrabě Clam-Gallas svému koni Gasselovi, v troskách. Při loňské podzimní návštěvě Prahy jsem chtěl zjistit, v jakém stavu torzo pomníku je a zdali by se dalo zrestaurovat. K mému velikému překvapení jsem na místě našel pomník zcela renovován.

Loňského roku byl opraven i kříž na pomníku nad hrobem 11 pruských vojáků na hřbitově U sv. Kříže v Chrudimi.

Před dokončením je i dřevěný kříž nad hrobem pruských vojáků v Borovnici. Do země je zabetonovaná traverza, ke které bude dubový kříž přišroubován. Připravena je i informační tabule. Kříž bude instalován po dohodě na termínu slavnostního odhalení. Zde bych rád poděkoval borovnickému starostovi ing. Josefu Bušákovi za vstřícný přístup při realizaci staronové památky. Poděkování patří i členům Komitétu, kteří mi byli nějakým způsobem nápomocni. Mimo členů předsednictva to byli i Karel Kopal, Láda Michálek, Zdeněk Studený a v neposlední řadě Ivan a Jaroslav Veselí.

POŘÁDÁNÍ VZPOMÍNKOVÝCH, KULTURNÍCH A SPOLEČENSKÝCH AKCÍ

Rok 140. výročí byl rokem opravdu nabitým událostmi a akcemi zaměřenými na připomenutí si událostí prusko-rakouské války roku 1866. Členové Komitétu 1866 v roce 2006 pořádali nebo participovali na následujících akcích:

- Slavnostní shromáždění u příležitosti 100 výročí úmrtí prvního protektora Komitétu 1866 Viléma Schaumburg-Lippe v Náchodě
- Jubilejní XV. c.k. manévry na Hrádku u Nechanic
- Centrální vzpomínková akce Komitétu 1866 ke 140. výročí prusko-rakouské války v Ralsku - Kuřívodách
- Vzpomínková akce ke 140. výročí jezdecké srážky u Žernova
- Společná vzpomínková akce ke 140. výročí bitev u Trutnova a Jičína
- Vzpomínkové, kulturní a společenské akce ke 140. výročí bitvy u Hradce Králové
- Vzpomínková akce ke 140. výročí odchodu pruských vojsk ze Dvora Králové nad Labem

Vzhledem k náročnosti příprav zejména stěžejní části vzpomínkových akcí na přelomu června a července na Chlumu vznikl již v polovině roku 2005 přípravný výbor zahrnující představitele Magistrátu města Hradec Králové, Krajského úřadu Královéhradeckého kraje, Muzea východních Čech, MHD Hradec Králové, destinačního managementu Královéhradeckého kraje, který zabezpečuje cestovní kancelář B&K tour, Vojenské lékařské akademie J.E.P. v Hradci Králové a Komitétu 1866. Tento výbor na svých schůzkách konaných průběžně do jara 2006 řešil financování, záštitu nad akcí, propagační a komunikační záležitosti včetně pozvánek, koordinaci doprovodných akcí, ale také třeba problematiku dopravního spojení a další realizační úkoly.

Předseda Komitétu 1866 Ing. Komárek a místopředseda Ing. Teichman navštívili ve čtvrtce 22. prosince 2005 hejtmána Královéhradeckého kraje Ing. Pavla Bradíka, aby s ním projednali úlohu a možnosti Krajského úřadu při přípravách a zajištění celého bloku kulturních akcí, konferencí, veletrhů cestovního ruchu apod. v rámci 140. výročí prusko-rakouské války roku 1866 v Královéhradeckém kraji. Hejtmán uvítal aktivity spojené s připomínkou 140. výročí a popularizací areálů bojišť 1866 a zaměřené na podporu cestovního ruchu v kraji.

První větší vzpomínkovou akcí v roce 2006 bylo slavnostní shromáždění u příležitosti 100. výročí úmrtí prvního protektora Komitétu 1866 Viléma Schaumburg-Lippe a 140. výročí prusko-rakouské války. To se konalo 8. dubna v Náchodě. Průvod historických jednotek vyšel od Městského divadla Dr. Josefa Čížka a prošel Zámeckou ulicí přes zámek na vojenský hřbitov 1866. Atmosféru podtrhovaly tóny rakouských pochodů v podání hudby 6. praporu polních myslivců z Náchoda. Pietního aktu spojeného s odhalením pamětní desky Viléma ze Schaumburg-Lippe byl přítomen také starosta města Náchoda Ing. Oldřich Čtvrtečka. Program byl zakončen čestnými salvami a historické jednotky se poté odebraly k pohoštění do restaurace Vatikán. Po skončení oficiálního pietního aktu na vojenském hřbitově se uskutečnil soukromý pohřeb ostatků Vilémova vnuka Leopolda Schaumburg-Lippe, který zemřel ve věku nedožitých 96 let 25. ledna 2006.

Není možné opomenout dvoudenní vědeckou historickou konferenci věnovanou problematice prusko-rakouské války roku 1866 pod názvem "Rok 1866 a východní Čechy". Tu uspořádaly Univerzita Hradce Králové, MVČ a Státní okresní archiv v Hradci Králové.

Ve čtvrtek 18. května proběhlo slavností soirée v rámci Mezinárodního dne muzeí spojené s vernisáží výstavy "Bitva u Hradce králové 3. července 1866" v muzeu východních Čech v Hradci Králové.

Další akcí 140. výročí byly tradiční c.k. manévry v zámeckém parku státního zámku Hrádek u Nechanic. V pořadí již XV. manévry se 26. května staly skutečným nácvikem rakouských a pruských historických jednotek na připravované kulturní akce, které se po následujících pět víkendů konaly na jednotlivých bojištích.

Celá první polovina roku 2006 byla také věnována přípravě Centrální akce Komitétu 1866. Již 22. 11. 2005 se uskutečnilo jednání se starostou obce Ralsko-Kuřívody a tajemnicí mikroregionu Podralsko, na kterém byl sestaven program Centrální akce v Ralsku-Kuřívodách. Toto bojiště z 26. 6. 1866 je nejméně známou lokalitou z oblastí bojů 1866. Termín konání této akce byl dohodnut na 10. 6. 2006 a proběhl za podpory nejenom obce Ralsko-Kuřívody a mikroregionu Podralsko, ale také s přispěním prostředků Evropské unie. Součástí příprav byla rovněž důstojná příprava bojiště, spočívající v údržbě okolí všech 15 pomníků na válečných hrobech v bývalém vojenském prostoru Ralsko - Mladá na Českolipsku. Bojiště z roku 1866 u Kuřích Vod bylo po roce 1945, resp. 1950, kdy byl zřízen vojenský výcvikový prostor Ralsko - Mladá, prakticky nepřístupné a všechny památky byly armádou (ať již československou, nebo sovětskou po r. 1968) téměř zničeny a zachovala se pouze torza kamenných podezdívek opocení. Válečné hroby z roku 1866 se zde nacházejí na pozemcích v majetku České republiky, který spravují Vojenské lesy a statky, s.p. (VLS). Komitét 1866 proto zpracoval pro VLS na přelomu let 2005-6 technickou dokumentaci a žádost o účelovou dotaci na výše uvedené památky. Žádost byla VLS podána v lednu 2006 a v květnu téhož roku bylo rozhodnuto o přidělení dotace na rok 2007.

Centrální akce Komitétu 1866 se konala o víkendu 9. až 11. června. Již navečer v pátek 9.6. proběhla v sále motorestu v Kuřívodách přednáška Jiřího Náhlavského, zabývající se především lokálními aspekty prusko-rakouské války. Za nemalého zájmu místních obyvatel byla rovněž pokřtěna publikace J. Náhlavského "Srážka u Kuřívod 26. 6. 1866". Přednáška byla doplněna audiovizuální prezentací. V sobotu 10.6. pak proběhlo po tradičním pochodu historických uniformovaných jednotek odhalení a vysvěcení pomníku setníka Gustava Moldenhawera a dalších příslušníků pruské armády a pietní akt u hlavního pomníku u silnice asi 1 km od obce směrem na Mnichovo Hradiště. Přes organizační zajištění místními strážníky nebylo umožněno dokončit celý pietní akt důstojným způsobem vzhledem k omezené regulaci silničního provozu. V odpoledních hodinách pak proběhla tradiční bitevní ukázka a nástup a představení historických jednotek. Mezi doprovodné kulturní akce patřil koncert CANSONETTA v kostele, dále promenádní koncert vojenské dechové hudby a hudební skupiny Kantoři. V neděli 11. června 2006 se historické jednotky přesunuly do Mnichova Hradiště, kde byl u pomníku bitvy z 28. června 1866 na místním hřbitově položen věnec.

Následující víkend se konala vzpomínková kulturní akce při příležitosti 140. výročí jezdecké srážky u Červené Hory. Po nástupu historických jednotek na ná-

vsi v Žernově se účastníci průvodem přemístili k pomníku této události mezi obcemi Žernov a Červená Hora, kde se konal pietní akt. Odpoledne se pak odehrála za obcí Žernov bitevní ukázka s efektním využitím jezdeckých prvků. V neděli 18.6. pak odpoledne proběhla ve Vysokově zádušní mše za padlé, celebrotaná arcibiskupem Msgre. Otčenáškem, a pietní akt u pomníku 4. a 6. kyrysnického pluku ve Vysokově.

O týden později se štafeta vzpomínkových akcí rozdělila rovnoměrně mezi další dvě bojiště, Trutnov a Jičín. Ve svátek sv. Petra a Pavla v roce 1866 byly totiž v těchto lokalitách svedeny dvě krvavé bitvy. Jejich připomínka proběhla dne 24. června 2006. Dopoledne se členové historických jednotek sjeli do Trutnova, kde na Krakonošově náměstí proběhlo tradiční natírání pamětní desky s letopočtem 1866 na černo. Tak se každoročně připomíná odvlečení trutnovských radních Prusy v červnu 1866 do slezské pevnosti Hlohov. Odpoledne se vojáci v historických uniformách přesunuli do Jičína na Valdštejnovo náměstí, kde byla svedena bojová ukázka. V podvečer byla v secesní kapli na vojenském hřbitově ve Kbelnici sloužena světicím biskupem Josefem Kajnkem zádušní mše za padlé vojáky.

Cyklus vzpomínkových akcí, připravený jako připomínka událostí 140. výročí prusko-rakouské války, doslova "maratón" akcí, vyvrcholil na Chlumu u Hradce Králové, kde byla slavnostně otevřena naučná stezka provázející návštěvníka jižní částí královéhradeckého bojiště.

Ve dnech 30. června - 3. července 2006 jsme si připomněli jubilejní 140. výročí krvavé bitvy, které se zúčastnilo téměř půl milionu vojáků a kde bylo zabito, zmrazeno, pohřešováno a zajato na 50 000 vojáků. Pietní vzpomínkové akce, nad kterými převzal záštitu prezident České republiky Václav Klaus, se uskutečnily v Hradci Králové a na bojišti Chlum v místech rozhodujících bojů.

Ve čtvrtek 29. června 2006 se uskutečnil pochod tradičních historických jednotek z Velkého Vřeštova přes Hoříněves a Máslojedy na Chlum. Pietní akty proběhly u Hoříněveských lip a na vojenském hřbitově v Máslojedech a bojové ukázky měly možnost návštěvníci shlédnout v Hoříněvsi a na Chlumu u Baterie mrtvých. Součástí této akce bylo také slavnostní otevření nové naučné stezky po severní části královéhradeckého bojiště v rámci pietního aktu u Hoříněveských lip.

V Hradci Králové se v sobotu 1. července v bohatém programu předvedly všechny historické jednotky v impozantním slavnostním pochodu a vlajkoslávě na Velkém náměstí. Večer se uskutečnilo audiovizuální ohňostrážné představení SMÍŘENÍ 1866 v režii Jiřího Balcárka. V něm účinkovali herci Petr Oliva, Zdeněk Mahdal, Zuzana Slavíková, pěvecký sbor Jitro a kluby vojenské historie.

Vyvrcholením akcí byla v neděli 2. července velká bitevní ukázka DOBYTÍ CHLUMU V ROCE 1866 v režii Radka Balcárka a Pavla Urbana, znázorňující rekonstrukci skutečných událostí - příchod předvoje pruské gardy v čele s generálem Hillerem von Gärtringen. Bitevní scény se zúčastnilo téměř na 800 uniformovaných vojáků, z toho 200 zahraničních, historické kanóny a oddíly jezdců na 70 koních. V údolí na Chlumu na autentických místech bojů byly postaveny repliky dobových budov včetně kostela, které během bitvy podlehly bohatým pyrotechnickým efektům. Kromě bitevních ukázek byly předvedeny i scény dobového života v obci Chlum s polním ležením.

Tak jako každoročně, proběhla dne 3. července 2006 v 18 hodin, jako závěrečná akce celého pásma vzpomínkových oslav, v chlumském kostelíku zádušní mše

za vojáky padlé v roce 1866. Po skončení mše samotné se ještě uskutečnil malý varhanní koncert členky Komitétu 1866 paní Mirky Rybákové, na němž zazněly skladby J. Kriegera, J. K. Vaňhala a J. S. Bacha. Smutným faktem zůstalo, že se mše nezúčastnil jediný uniformovaný voják, kromě M. Rybáka z 18. pěšího pluku, který byl ovšem přítomen na kůru jako pomocník u varhan.

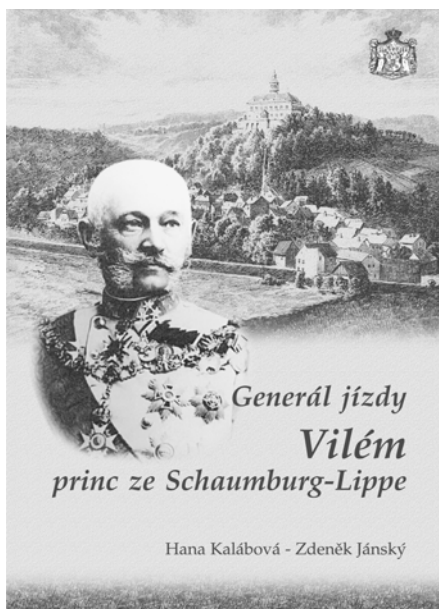
Vzpomínkové akce v Hradci Králové a na Chlumu navštívilo více jak 15 tisíc diváků. Kulturního programu se ve dnech 1. a 2. července 2006 zúčastnilo více než 700 vojáků v tradičních historických uniformách a několik desítek umělců.

Kulturní a vzpomínkové akce 140. výročí byly završeny v sobotu 16. září 2006 ve Dvoře Králové nad Labem, kde se konala poslední kulturní akce připomínající události prusko-rakouské války roku 1866. Zdařilé akce, kterou zajišťoval technický referent Komitétu 1866 pro bojiště u Dvora Králové nad Labem Ing. Pavel Tschiedel, se zúčastnilo více než 150 členů tradičních historických jednotek v dobových uniformách a dobových krojích. Přítomno bylo také 14 vojáků z italské Brescie v uniformách italských dobrovolníků Garibaldiho sboru. Dopoledne se konal pietní akt na starém hřbitově, zatímco odpoledne vyplnila bitevní ukázka aranžovaná v prostoru od Kohoutova dvora k náměstí.

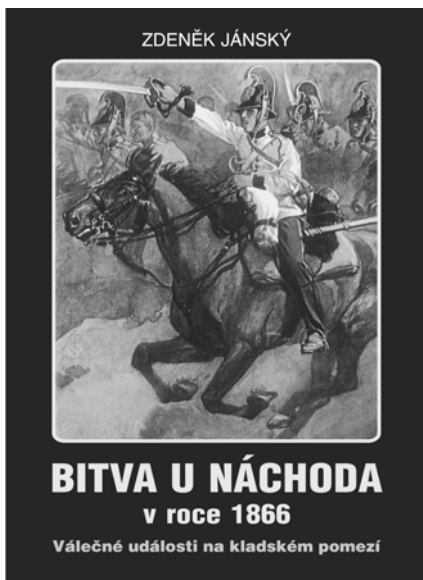
PUBLIKAČNÍ ČINNOST

Spolkový časopis Bellum 1866 vstoupil v tomto jubilejním roce již do svého sedmnáctého ročníku, který opět obsahoval dvě čísla, z nichž však v příslušném kalendářním roce vyšlo v dubnu pouze první rozsáhlejší číslo. První čtvrtina byla vyhrazena pro Výroční zprávu roku 2005, následovala odborná problematika, z níž lze zmínit dokončení schematismu rakouské armády roku 1866 od L. Uhlíře, Vzpomínky na válečné tažení v Itálii 1866 Dr. Dudíka v překladu PhDr. Evy Ryšavé a další studie a články z pera našich členů. Vydání druhého čísla počátkem roku 2007 stále vážlo na termínu grafického zpracování, na což předsednictvo reagovalo na svém prvním lednovém zasedání pověřením svého člena J. Jemelky dohodnutím alternativního grafika, který by byl schopen časopis zpracovat v požadovaných termínech.

Již koncem roku 2005 vydal Komitét 1866 společně s Magistrátem města Hradce Králové a Muzeem východních Čech v Hradci Králové dvě nové skládačky zaměřené na bojiště 1866 u Hradce Králové. První byl dotisk skládačky prezentující památkovou zónu Bojiště 1866

Titulní strana publikace
„Vilém princ ze Schaumburg-Lippe“

*Titulní strana knihy
„Bitva u Náchoda v roce 1866“*

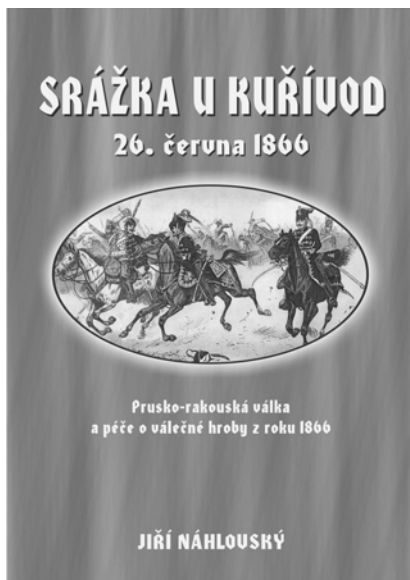
Lippe" autorů Hany Kalábové a Zdeňka Jánského. Zabývá se jednou z nejvýznamnějších osobností Komitétu 1866, donátora válečných hrobů a pomníků z roku 1866, spoluzakladatele Komitétu 1866 a jeho prvního protektora, majitele náchodského zámku a velkostatku Viléma prince ze Schaumburg-Lippe. Před 100 lety, 4. dubna 1906, skončila pozemská dráha toho vzácného člověka.

V květnu 2006 vyšla kniha Zdeňka Jánského "Bitva u Náchoda v roce 1866 - válečné události na kladském pomezí", na které autor pracoval několik let. Je nejuceleňším dílem, které bylo o bitvě u Náchoda 27. června 1866 a událostech pruské okupace na kladském pomezí dosud vydáno. Publikace je bohatě doplněna obrazovými materiály.

Třetí knihou vydanou loni Komitétem 1866 byla kniha "Kuřívody v prusko-rakouské válce roku 1866" od Jiřího Náhlavského. Zaměřuje se na dosud publikačně opomíjenou oblast války roku 1866 - bojiště u Kuřích Vod na Liberecku. Kniha

a obě naučné stezky, které vybudovalo MVČ v Hradci Králové. Druhá skládačka byla zaměřena také na bojiště u Hradce Králové, ale nabízí také možnost návštěvy ostatních naučných stezek 1866 v ČR a sloužila zároveň jako pozvánka na kulturní akce spojené se 140. výročí bitvy u Hradce Králové. Oba materiály byly vydány i v německé mutaci. V únoru 2006 byly vydány německé mutace dalších čtyř skládaček o bojištích 1866 - Náchod, Č. Skalice + Svinišany, Jičín a Tovačov. Několik informačních tiskových materiálů bylo vydáváno v průběhu roku 2006 a jednalo se převážně o dotisky stávajících materiálů k naučným stezkám, resp. nástěnný kalendář ke 140. výročí.

Komitét 1866 připravil v roce 140. výročí prusko-rakouské války roku 1866 především několik nových publikací a knih zaměřených právě na události tohoto období. První, která vyšla 8. dubna 2006, je publikace "Vilém princ ze Schaumburg-

*Titulní strana knihy „Kuřívody
v prusko-rakouské válce roku 1866“*

vyšla na přelomu května a června 2006 a její křest proběhl, jak již bylo zmíněno, 9. června 2006 v rámci vzpomínkových akcí v Ralsku-Kuřívodách.

Komitét 1866 také připravil pro turistickou sezónu 2007 novou řadu knižních obrazových průvodců po naučných stezkách, které byly v posledních 5 letech vybudovány v rámci projektu VIA BELLI 1866. Prvním průvodcem, který spatřil světlo světa v prosinci 2006, byl průvodce po naučné stezce "Bitva u Jičína 29. června 1866". Na jeho financování se také využívaly prostředky Evropské unie z fondu INTERREG IIIa. Před koncem roku 2006 byl ještě dán do tisku další průvodce nazvaný Naučná stezka "Josefov-Smiřice-Chlum 1866". Člen Komitétu 1866 náhodský Spolek přátel vojenské historie vydal ve spolupráci se členy předsednictva obdobného průvodce pod názvem Naučná stezka "Náchod-Vysokov-Václavice 1866". V roce 2007 by mělo následovat dalších pět titulů.

Veškeré informace o aktuálním dění jubilejního roku 2006 byly pravidelně oznamovány na internetovém portále 1866, kde byly rovněž odkazy na další internetové stránky s aktuální tematikou 140. výročí války 1866.

PODPORA ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU

I v této oblasti vyvíjel Komitét 1866 zvýšenou aktivitu již s předstihem před nadcházejícím 140. výročím. V říjnu 2005 byla navázána spolupráci s cestovní kanceláří B&K Tour v Hradci Králové, která zajišťuje pro oblast Královéhradecka destinační management. Spolupráce spočívala v přípravě programů pro tuzemské i zahraniční návštěvníky v rámci 140. výročí prusko-rakouské války roku 1866 v Královéhradeckém kraji s přímým zaměřením na bitvu u Hradce Králové 3. 7. 1866. Oba subjekty, spolu s městem Hradec Králové, také zajišťovaly společnou propagaci bojišť 1866 a 140. výročí války 1866 na veletrzích cestovního ruchu v ČR i zahraničí.

V rámci koordinačních schůzek zabývajících se přípravou oslav 140. výročí proběhlo dne 14. 2. 2006 v budově Muzea VČ v Hradci Králové jednání o zajištění propagace souvisejících akcí v Královéhradeckém kraji. Projednána byla účast na veletrzích cestovního ruchu Holiday World 2006 Praha, Pardubice, Jablonec n.N., Infotour a cykloturistika Hradec Králové, Ostrava, Praha a Salzburg. Královéhradecký kraj a Magistrát města Hradce Králové vyslal na zmíněné veletrhy cestovního ruchu v Praze (24. - 26. 2. 2006) a Salzburku (24. - 25. 2. 2006) po dvou uniformovaných vojácích. Tito členové tradičních historických jednotek propagovali nejenom bojiště z roku 1866, ale také byli originální živou pozvánkou na pořádané kulturní akce.

Univerzita Hradec Králové, Muzeum východních Čech v Hradci Králové, Komitét 1866, Královéhradecký kraj a pořadatel veletrhu cestovního ruchu Infotour a cykloturistika v Hradci Králové firma NUCLEUS HK připravili na zahajovací den veletrhu, 10. března 2006, odbornou konferenci "Bojiště 1866 a cestovní ruch". Byla zaměřena na propagaci bojišť z roku 1866 a na jejich využití pro cestovní ruch nejenom v rámci 140. výročí prusko-rakouské války roku 1866, ale i s výhledem do dalších let. Do kongresového centra Aldis se sjeli zástupci cestovních kanceláří a agentur, pracovníci informačních center a oddělení cestovního ruchu měst, muzeí a odborných středních i vysokých škol, které se cestovním

ruchem zabývají. Krátké příspěvky přednesli hejtman Královéhradeckého kraje Ing. Pavel Bradík a sídelní biskup Msgre. Dominik Duka. Za Komitét 1866 vystoupili se svými příspěvky předseda Ing. Josef Komárek a místopředseda Ing. Radek Teichman.

Královéhradecký kraj ve spolupráci s cestovní kanceláří B&K Tour a Komitétem 1866 uspořádal dne 29. března 2006 odborný seminář pro pracovníky TIC. Jeho účastníci navštívili areál památkové zóny Bojiště 1866 na Chlumu a byl jim představen program akcí, konajících se v Královéhradeckém kraji v rámci oslav 140 výročí. Každé TIC také obdrželo informační tiskové materiály v českém a německém jazyce.

Nová naučná stezka, provázející návštěvníka královéhradeckého bojiště jeho jižní částí, byla slavnostně otevřena na Chlumu u Hradce Králové 3. 7. 2006. Dostala název "Bitva u Hradce Králové 3. 7. 1866 - jižní křídlo" a byla vybudována Komitétem 1866 v rámci projektu VIA BELLI 1866 - 2006, který byl podpořen z více než 70 % finančními prostředky z česko-polského projektu INTERREG IIIa. Již 29. 6. odpoledne byla u Hoříněveských lip otevřena jiná naučná stezka "Josefov-Smiřice-Chlum 1866", propojující bojiště na Náchodsku s centrálním bojištěm u Hradce Králové, která byla částečně financována a připravována již v roce 2005.

Další dvě naučné stezky po bojištích z roku 1866 se začaly připravovat v závěru roku 2006. Jedná se o naučnou stezku "Bitva u Dvora Králové nad Labem 29. června 1866" a cyklotrasa "Po stopách prusko-rakouské války roku 1866 na Hořicku". Obě budou v letech 2006-7 financovány mj. ze zdrojů programu INTERREG IIIa. Termín jejich dokončení byl stanoven na 30. června 2007, kdy by měly být slavnostně otevřeny v rámci vzpomínkových akcí 141. výročí prusko-rakouské války roku 1866.

Ve spolupráci s Královéhradeckým krajem připravoval Komitét 1866 pro následujících 5 sezón nový turistický produkt "Vojenské památky severovýchodních Čech", který je zaměřen na popularizaci nejvýznamnější vojensko-historických památek, muzeí a pamětihodností kraje. Tento produkt tvoří Turistická šeková knížka, mapa vojenských památek a informační skládačka. Součástí toho produktu je

Titulní strana Turistické šekové knížky"

také nabídka dalších volnočasových aktivit Královéhradeckého kraje, které mohou zpestřit čas strávený toulkami po severovýchodních Čechách. Turistický produkt bude dokončen v dubnu 2007 a na jeho financování se také podílí Euroregion Glacensis prostřednictvím programu INTERREG IIIa.

Na podporu turistického ruchu byly rovněž vytvořeny dřevěné turistické známky, jejichž realizace byla zadána specializované firmě Turistické známky, s.r.o. Jednalo se o celkem 8 známek pro bojiště u Náchoda, České Skalice, Svinišťan, Dvora Králové n. L., Jičina, Mnichova Hradiště, Kuřívod a Tovačova. Na bojištích u Trutnova a Hradce Králové byly turistické známky vydány již v předchozích letech.

K dalším propagačním materiálům patřilo Kalendárium na rok 2006, dva druhy kapesních kalendářů a především medaile Komitétu 1866 ke 140. výročí (na lícní straně medaile jsou portréty Františka Josefa I. a Viléma I., opis jmen v horní polovině, ve spodní "140. výročí války 1866"). Byl také realizován dotisk některých pohlednic, které Komitét vydal v minulosti. Již tradiční byla účast na veletrhu cestovního ruchu Regiontour 2006 v Brně ve dnech 11. - 15. 1. 2006.

SPOLKOVÁ ČINNOST KOMITÉTU 1866

V roce 2006 se konalo pouze osm zasedání předsednictva, byť bylo původně plánováno opět devět (důvodem bylo přeložení termínu podzimní Valné hromady na listopadový termín kvůli termínové kolizi s volbami do místních zastupitelstev). Všechna zasedání, která se uskutečnila ve dnech 21. ledna, 11. února, 4. března, 22. dubna, 27. května, 2. září, 7. října a 9. prosince, se konala v Hradci Králové, s výjimkou květnového, pořádaného již tradičně v Hrádku u Nechanic. Proběhly také 2 valné hromady: 20. výroční Valná hromada, která se konala 8. dubna 2006 netradičně v Náchodě vzhledem k připomínce 100. výročí úmrtí protektora spolku Viléma ze Schaumburg-Lippe, a 21. Valná hromada, také na netradičním místě - v Novém Bydžově v posunutém termínu 4. listopadu 2006.

20. výroční Valná hromada se uskutečnila ve slavnostním prostředí náhodského Městského divadla Dr. Josefa Čížka. Kromě tradičního programu rekapitulace předešlého roku byla při této příležitosti představena již zmíněná publikace "Vilém princ ze Schaumburg-Lippe" spolu s odznakem ke 100. výročí úmrtí Viléma Schaumburg-Lippe, doplněného o kartičku v češtině a němčině. V odpoledních hodinách pak byl pietním aktem otevřen nově opravený vojenský hřbitov v zámecké aleji.

Hlavní osnovou činnosti Komitétu v roce 2006 se staly opět body usnesení, které 20. valná hromada přijala:

1. Dokončit projekt "**Oprava oplocení vojenského hřbitova v Novém Bydžově**"
Odpovídá: Radek Teichman, spolupracují: Pavel Mrkvička, Jiří Vilím
Termín: 31. 7. 2006
2. V závislosti na získání grantů a dotací realizovat projekt "**Soubor 33 válečných hrobů a pomníků na území Královéhradeckého kraje - záchrana válečných hrobů a jejich úprava**"
Odpovídá: Radek Teichman, spolupracují: Martin Drapák, Josef Týfa, Pavel Tschiedel, Pavel Mrkvička, Jiří Vilím
Termín: do konce roku 2006

3. Zajistit **pronájem hrobu zakladatele Komitétu 1866 J. N. Steinského v Praze** na Olšanských hřbitovech
Odpovídá: Josef Komárek, spolupracují: Ladislav Michálek, Miroslav Bratrych
Termín: 30. 4. 2006
4. Uspořádat **Centrální akci Komitétu 1866** ke 140. výročí prusko-rakouské války roku 1866 v Kuřívodách dne 10. června 2006
Odpovídá: Jiří Náhlavský, spolupracují: Radek Teichman, Martin Barus, Miroslav Bratrych, Karel Hříděl, Vladimír Vávra, Martin Lazurko
Termín: 10. 6. 2006
5. Uspořádat **vzpomínkovou akci ke 140. výročí jezdecké srážky u Červené Hory na Žernově dne 17. června 2006**
Odpovídá: SPVH Náchod, spolupracují: Radek Teichman, Jan Čížek, Tomáš Böhm
Termín: 17. 6. 2006
6. Uspořádat **vzpomínkovou akci ke 140. výročí bitev u Trutnova a Jičína dne 24. června 2006**
Odpovídá: Radek Teichman, spolupracují: Vlastimil Grof, Martin Drapák, Oldřich Krsek, za 1. pěší pluk Ivo Bucek, za 73. pěší pluk Rudolf Koldovský
Termín: 24. 6. 2006
7. Zpracovat **podklady pro žádosti o granty na propagaci bojišť 1866, opravu válečných hrobů a pomníků, publikační a spolkovou činnost z rozpočtů kra-
jů, Magistrátu HK a soukromých nadací**
Odpovídá: Radek Teichman, spolupracují: Pavel Mrkvička, Jiří Náhlavský, Jiří Jemelka, Pavel Tschiedel, Vlastimil Grof
Termín: do 30. 4. 2006
8. Realizovat projekt **"VIA BELLI 1866 - naučná stezka "Bitva u Hradce Králové 3. 7. 1866 - jižní křídlo" - povolení a výstavba naučné stezky**
Odpovídá: Pavel Mrkvička, spolupracují: Radek Teichman, Jiří Vilím
Termín: 30. 11. 2006
9. Realizovat projekt **VIA BELLI 1866 - naučná stezka "Josefov - Smiřice - Chlum 1966 - povolení a výstavba naučné stezky**
Odpovídá: Radek Teichman, spolupracují: SPVH Náchod, Pavel Mrkvička, Jiří Vilím
Termín: 30. 6. 2006
10. Realizovat projekt **VIA BELLI 1866 - naučná stezka "Bitva u Dvora Králové n. L. 1866"**
Odpovídá: Pavel Tschiedel, spolupracují: Oldřich Krsek, Vlastimil Grof, Radek Teichman, Tomáš Kaláb
Termín: 30. 11. 2006
11. Vydát knihu **Bitva u Náchoda v roce 1866 - válečné události na kladském pomezí**
Odpovídá: Zdeněk Jánský, spolupracují: SPVH Náchod, Vlastimil Grof, Tomáš Kaláb, Radek Teichman
Termín: 30. 5. 2006

12. Vydát **pohlednice** s motivem pomníku a podobizny padlého a s motivem kresby rakouských, saských a pruských vojáků.
Odpovídá: Josef Komárek
Termín: do 30. 5. 2006
13. Dopracovat **Generální soupis válečných hrobů a pomníků - parcelní čísla, výpisy z Listu vlastnictví, snímky z katastrálních map, kontrola údajů podle výpisů z Listu vlastnictví, zajištění kompletní fotodokumentace a opisů textů**
Odpovídá: techničtí referenti
Termín: do 31. 12. 2007
14. Vydát knihu **Kuřivody v prusko - rakouské válce roku 1866**
Odpovídá: Jiří Náhlovský, spolupracují: Vlastimil Grof, Hana Kalábová, Radek Teichman
Termín: do 10. 6. 2006
15. V závislosti na získání grantů a dotací vydat **knížní průvodce po naučných stezkách 1866 - Náchod, Č. Skalice a Svinišfany, Jičín, Hradec Králové**
Odpovídá: Radek Teichman, spolupracují: Oldřich Krsek, Zdeněk Jánský, Vlastimil Grof, Hana Kalábová, Martin Drapák
Termín: do 30. 12. 2006
16. Vydát **pamětní medaili ke 140. výročí prusko-rakouské války roku 1866**
Odpovídá: Radek Teichman, spolupracuje: Tomáš Böhm
Termín: do 15. 6. 2006
17. Uzavřít **koncepti rozvoje bojišť, doplnit o analýzu využití areálů** a předložit příslušným institucím po projednání v předsednictvu
Odpovídá: Josef Komárek
Termín: do 30. 12. 2006
18. Zpracovat **novou koncepci internetové prezentace Komitétu 1866**
Odpovídá: Josef Komárek, spolupracují: Tomáš Kaláb, Radek Teichman
Termín: 1 x měsíčně - dle dispozic předsednictva Komitétu
19. Zajistit **opravu pomníku myslivce Hory** na pražském hřbitově v Holešovicích
Odpovídá: Martin Lazurko, spolupracují: Radek Teichman, Ladislav Michálek
Termín: podat zprávu předsednictvu do 29. 5. 2006
20. **Připravit pro rok 2006 časopis Bellum 1866 č. 2 a další 2 čísla ročníku 2007** ve schválené koncepci.
Odpovídá: Zdeněk Jánský, spolupracují: Tomáš Kaláb, Radek Teichman, Lubomír Uhlíř, Jiří Náhlovský
Termín: zprávu o připravenosti podat předsednictvu do 30. 11. 2006
21. Pro potřeby Komitétu **dokončit typologii a kategorizaci památek** a zveřejnit je v Bulletinu.
Odpovídá: typologie - Jan Čížek, kategorizace - Jiří Jemelka, Bulletin - Tomáš Kaláb
Termín: projednat v předsednictvu do 31. 10. 2006, vydat v Bulletinu do 31. 3. 2007

22. Předat **průkazy a spolkové odznaky nově přijatým členům Komitétu 1866**
Odpovídá: Vlastimil Grof
Termín: do konce května 2006
23. Zajistit **prosazování zájmů Komitétu 1866** v pracovní skupině 1866 hejtmana Královéhradeckého kraje
Odpovídá: předsednictvo
Termín: průběžně
24. Předsednictvo Komitétu projedná **návrh na zvýšení členských příspěvků** a jejich placení ve dvou splátkách. Zprávu podá na podzimní Valné hromadě v roce 2006.
Odpovídá: předsednictvo
Termín: dle textu

21. Valná hromada, konaná 4. listopadu 2006, byla spojena s pietním aktem na kompletně zrenovovaném vojenském hřbitově z roku 1866 v Novém Bydžově. V průběhu valné hromady byli jmenováni noví čestní a zasloužilí členové, jak je uvedeno v usnesení níže:

čestný člen

Vratislav Pech z Probluzi;

zasloužilý člen

obce Hořiněves, Třesovice a Železnice,
město Nechanice

a pan **Aleš Chvojka** z Muzea východních Čech

za významnou pomoc v oblasti péče o válečné hroby a pomníky z roku 1866 a podporu rozvoje cestovního ruchu po bojištích z roku 1866;

obce Choustníkovo Hradiště a Ralsko,

města Jičín a Hradec Králové,

Střední průmyslová škola kamenosochařská v Hořicích

a **ing. Jaroslav Semerák**, Lesy a parky města Trutnova

za významnou podporu rozvoje cestovního ruchu po bojištích z roku 1866

Další činnost Komitétu 1866

Někteří členové našeho spolku se počátkem roku zúčastnili již tradičních c.k. plesů pořádaných v Josefově a Náchodě.

V plánu akcí na rok 2006 se objevily také dva poznávací zájezdy na zahraniční bojiště; zatímco první z nich v termínu 12. až 14. května na bojiště u Bad Langensalzy z r. 1866 a Jeny z r. 1806 se přes účast pouze 15 osob uskutečnil a velmi se vydařil, druhý týdenní zájezd na ostrov Vis v Chorvatsku, spojený s účastí na vzpomínkových akcích ke 140. výročí námořní bitvy, byl na poslední chvíli kvůli malému zájmu odvolán. Další organizace těchto tematických zájezdů se zdá být velmi problematická, zvláště když je náklady na dopravu nucen hradit Komitét 1866. Poděkování za skvělou organizaci poznávání německých bojišť

a zajištění zázemí patří našim členům Horstu Grossmannovi, Andreasi Krahnovi a Ladislavu Petráčkovi.

Velký dík patří všem členům uniformovaných historických jednotek zvláště tentokrát, kdy účast na sérii akcí znamenala zaplnění každého víkendu v době od konce května do počátku července. Jak vyplynulo z jednání podzimní valné hromady, bude do budoucna zapotřebí klást větší důraz na bezpečnostní otázky a také zvýšit jazykovou vybavenost řečníků při pořádání těchto akcí, zejména co se týká akcí na Chlumu.

Spolupráce s úřady státní správy a samospráv

Spolupráce s úřady se ještě zintenzívnila a zkvalitnila s předzvěstí blížícího se 140. výročí válečných událostí. Již na schůzce předsedy a místopředsedy Komitétu 1866 s hejtmanem Královéhradeckého kraje Ing. Bradíkem 22. 12. 2005 bylo dohodnuto svolání pracovního semináře starostů měst a obcí, jehož účelem bylo informování zástupců místních samospráv o problematice péče o památky z roku 1866 a využití bojišť 1866. V úterý 7. února 2006 se tento seminář ve velkém zasedacím sále Královéhradeckého kraje ve Wonkově ulici uskutečnil pod názvem "Východočeská bojiště z roku 1866 - péče o památky a jejich využití". Pod záštitou hejtmana Ing. Bradíka byla na semináři projednána především tato témata:

- význam války 1866 z dnešního pohledu
- jednotlivá bojiště a cestovní ruch
- 140. výročí války 1866
- možnosti financování péče o památky z roku 1866.

Zúčastnili se jej zástupci kraje, měst a obcí, pečující o památky z roku 1866, památkáři a muzejníci i členové Komitétu 1866. Rozsah projednávaného byl široký, pro nás z Komitétu 1866 byla nejdůležitější tato konstatování:

- význam událostí v roce 1866 a péče o památky z této doby byl v různých dobách různě vykládán nebo tabuizován

Hejtman Královéhradeckého kraje Ing. Pavel Bradík pozval na 27. 3. 2006 v návaznosti na výše uvedená fakta zástupce institucí, obcí a zájmových organizací na první pracovní schůzku poradního orgánu kraje, který by měl řešit problematiku péče a využití areálu Památkové zóny 1866 na Chlumu. Na doporučení Komitétu 1866 byla oblast zájmu této skupiny rozšířena také na ostatní bojiště v Královéhradeckém kraji. Členové pracovní skupiny - Ing. Bradík (hejtman), Ing. Dohnálek (I. nám. hejtmana, radní pro cest. ruch), Dr. Mertlík (vedoucí odd. kultury a pam. péče KU HK), Dr. Zahradník, Dr. Jakl (oba MVČ), Ing. Teichman (Komitét 1866), V. Pražák (emerit. prom. historik), Z. Čermák (magistrát HK), J. Macháček st. a J. Macháček ml. (místostarosta a starosta Všeštar, zástupce mikroregionu Památkové zóny 1866). Místopředseda Komitétu 1866 ing. Teichman předal všem zúčastněným pracovní materiál Komitétu 1866 "Marketingová studie" vypracovaný v letech 2004/2005, kde jsou všechny náměty zpracovány.

Pracovní skupina se podle původních plánů měla scházet 1x za dva měsíce. Ve skutečnosti se tak stalo pouze dvakrát a od května 2006 se nesešla. Podle všech indicií a verbální projevů některých politiků, úředníků a zástupců samospráv není už o problematiku událostí války 1866 zájem. Kulaté výročí odeznělo a s ním odeznívá i zájem veřejnosti...

Grantová a dotační politika Komitétu 1866

Komitét 1866 je již několik posledních let tradičním aktivním účastníkem v grantových systémech několika institucí, ať již sám, nebo ve spolupráci se samosprávami obcí. Především díky této skutečnosti je spolek schopen realizovat svá předsevzetí ve všech oblastech své činnosti.

Podrobnosti o realizaci jednotlivých projektů jsou uvedeny v jednotlivých částech této výroční zprávy.

Přehled získaných dotací a grantů v roce 2006:

● Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

– Program fondu mikroprojektů INTERREG IIIa na podporu rozvoje ČR:

1. VIA BELLI 1866 - 2006 - naučné stezky a cyklotrasy po bojištích z roku 1866, Hradec Králové 591 729,75 Kč
2. VIA BELLI 1866 - 2006 - naučné stezky a cyklotrasy po bojištích z roku 1866 na Královédvorskú a Jičínsku 580 900,00 Kč
3. ROZVOJ CESTOVNÍHO RUCHU NA ČESKO-KLADSKÉM POMEZÍ - bojiště z r. 1866 a pevnosti Strebrna Gora, Klodzko a Josefov 580 900,00 Kč

● Královéhradecký kraj

- Kulturní akce v roce 140. výročí války 200 tis. Kč
- Časopis Bellum 1866 15 tis. Kč
- Publikace Naučná stezka "Josefov-Smiřice-Chlum 1866" 60 tis. Kč
- Oprava souboru válečných hrobů a pomníků 330 tis. Kč
- Publikace naučná stezka "Bitva u Jičina 29. 6. 1866" 70 tis. Kč
- Turistický produkt "Vojenské památky severovýchodních Čech" 70 tis. Kč

● Magistrát města Hradec Králové

- Publikace Naučná stezka "Josefov-Smiřice-Chlum 1866" 20 tis. Kč

● Nadace VIA, fond T-Mobil

- Oprava centrálního saského pomníku v Probouzi 80 tis. Kč

● Město Náchod

- Oprava pomníku z r. 1866, tzv. Dresslerův kříž 82 tis. Kč

● Město Dvůr Králové n. L.

- Naučná stezka "Bitva u Dvora Králové nad Labem 29. 9. 1866" 30,5 tis. Kč

ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2006

AKTIVA		PASIVA	
	v tis. Kč		v tis. Kč
Dlouhodobý majetek celkem	154	Vlastní zdroje celkem	877
Dlouhodobý nehmot. majetek		Jmění celkem	913
Dlouhodobý hmotný majetek	50	Výsledek hosp. celkem	-38
Dlouhodobý finanční majetek	104	Cizí zdroje celkem	18
Oprávky k DM		Rezervy celkem	
Krátkodobý majetek	739	Dlouhodobé závazky celkem	
Zásoby celkem	169	Krátkodobé závazky celkem	13
Pohledávky celkem	29	Jiná pasiva celkem	5
Krátkodobý finanční majetek	541		
Jiná aktiva celkem			
AKTIVA celkem	893	PASIVA celkem	893

AKTIVA		PASIVA	
	v tis. Kč		v tis. Kč
Dlouhodobý majetek celkem	241	Vlastní zdroje celkem	1175
Dlouhodobý nehmot. majetek		Jmění celkem	914
Dlouhodobý hmotný majetek	119	Výsledek hospodaření celkem	261
Dlouhodobý finanční majetek	122	Cizí zdroje celkem	763
Oprávky k DM		Rezervy celkem	
Krátkodobý majetek	1697	Dlouhodobé závazky celkem	
Zásoby celkem	231	Krátkodobé závazky celkem	763
Pohledávky celkem	178	Jiná pasiva celkem	
Krátkodobý finanční majetek	1288		
Jiná aktiva celkem			
AKTIVA celkem	1 938	PASIVA celkem	1 938

	STŘEDISKO	NÁKLADY	VÝNOSY	ZISK ZA OBDOBÍ
1	Péče o památky	1 653 691,00	1 285 707,00	-367 984,00
2	Publikační činnost	1 060 129,63	1 706 939,60	646 809,97
3	Kulturní akce	861 195,64	894 000,00	32 804,36
4	Spolupráce	4 160,00	0,00	-4 160,00
5	Spolková činnost	172 649,29	297 498,73	124 849,44
6	Výstavy a expozice	1 554 603,20	1 420 941,75	-133 661,45
	CELKEM	5 306 428,76	5 605 087,08	298 658,32

Dřevěné turistické známky

VÝVOJ ČLENSKÉ ZÁKLADNY V LETECH 1990 - 2006

Členská základna Komitétu pro udržování památek z války roku 1866 prodělala v průběhu své existence poměrně klidný vývoj. V uplynulém roce jsme přijali 11 nových členů, z toho čtyři ženy. Čtyřem členům bylo členství ukončeno z důvodu neplacení členských příspěvků. Po první vlně jmenování čestných a zasloužilých členů, kterým bylo takto poděkováno za jejich přínos k činnosti spolku při příležitosti odhalení pomníku jeho zakladateli J. Steinskému, bylo takto v letošním jubilejním roce oceněno dalších jedenáct fyzických a právnických osob. Jeden dlouholetý člen spolku, Vratislav Pech, byl za svoji celoživotní práci jmenován čestným členem.

Termín konání Valné hromady	Řádný člen			Čestný člen			Zasloužilý člen		
	celkem	z toho žen	z toho PO*	celkem	z toho žen	z toho PO	celkem	z toho žen	z toho PO
31. 3. 1990	56			3	1				
23. 3. 1991	83			5	1				
25. 4. 1992	105			6	1				
27. 3. 1993	99	4		5	1				
26. 3. 1994	93	4		7	1				
08. 4. 1995	85	2		7	1				
30. 3. 1996	93	2		6	1				
12. 4. 1997	93	2		6	1				
11. 4. 1998	84	1		6	1				
14. 4. 1999	73	2		5	1				
08. 4. 2000	76	2		5	1				
31. 3. 2001	79	2		5	1				
16. 3. 2002	81	2		5	1				
08. 3. 2003	95	3	1	5	1				
15. 3. 2004	109	5	1	7	1		20	1	12
31. 12. 2004	112	6	1	6	0		20	1	12
31. 12. 2005	122	9	1	6	0		20	1	12
Stav 31. 12. 2006	128	13	1	7	0		32	1	21

* právnická osoba